

คู่มือ

การใช้รูปแบบการพัฒนามาตรฐาน
ห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

คำนำ

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ให้ความสำคัญกับมาตรฐานห้องเรียน ที่เป็นกรอบแนวทางและเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่ แห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้มาตรฐานห้องเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กต้องคำนึงถึงบริบท ความพร้อม และข้อจำกัดของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ผู้เรียน

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็น แนวทางปฏิบัติสำหรับครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง เนื้อหาภายในได้สังเคราะห์ กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การศึกษา องค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอันเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตลอดจนการสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อรองรับการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการแนวคิดห้องเรียน มาตรฐานโรงเรียนขนาดเล็กและการนิเทศโรงเรียนขนาดเล็กที่สอดคล้องกับบริบทมาตรฐานห้องเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก

การนำรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กนี้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็น รูปธรรมในสถานศึกษา โดยผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญ ทักษะ ชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และพัฒนานวัตกรรมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการห้องเรียนที่เป็น มาตรฐานและมีคุณภาพมากขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถกำกับ ติดตาม และยกระดับ คุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ขณะที่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาของพื้นที่ อย่างยั่งยืนและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือรูปแบบ การพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหาร บุคลากร ทางการศึกษา ครู และประชาชน ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำคู่มือฉบับนี้ และหวังว่าจะได้รับความ ร่วมมือจากทุกฝ่ายในการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพเพื่อความก้าวหน้าของการศึกษาไทย สืบไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
เหตุผลและความจำเป็น	1
วัตถุประสงค์ของคู่มือ	2
กลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้งานคู่มือ	2
ประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้	3
ส่วนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพ	
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1	4
ทิศทาง	5
ระบบและกลไก	14
กระบวนการ	19
เงื่อนไขความสำเร็จ	29
ส่วนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1	33
ตัวอย่างมาตรฐานห้องเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์	
เขต 1	34
เทคนิคการนิเทศโรงเรียนขนาดเล็ก	54
ส่วนที่ 4 เครื่องมือการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรดิตถ์ เขต 1	69
บรรณานุกรม	81

เหตุผลและความจำเป็น

โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ส่วนใหญ่เผชิญกับความท้าทายและข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านบุคลากรที่ครูต้องสอนหลายชั้นหรือสอนไม่ตรงวิชาเอก ข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดหาสื่อและทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลให้การ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน มีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา อันส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูและคุณภาพผู้เรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (ประวีต เอรารรณ์, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จึงได้พัฒนารูปแบบการพัฒนา มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการ ยกย่องคุณภาพห้องเรียนให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและข้อจำกัดของโรงเรียน ขนาดเล็ก เช่น การจัดการเรียนรู้ในกรณีที่ครูไม่ครบชั้น หรือการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม อย่างไร ก็ตาม การนำรูปแบบดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน จำเป็นต้องมี แนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นระบบ เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยไม่เพิ่มภาระงาน ที่ซ้ำซ้อนแก่ครูผู้สอน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จึงได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ การพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็น แนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องในการวางแผน ดำเนินงาน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาห้องเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาสามารถพัฒนา ห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อ DLTV ได้อย่างเหมาะสม และยกระดับคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นระบบสำหรับสถานศึกษาในการวางแผนดำเนินการ และพัฒนามาตรฐานห้องเรียนคุณภาพให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก
3. เพื่อสนับสนุนการนำรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้งานคู่มือ

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นสำหรับบุคลากรและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจำแนกตามบทบาทและการนำไปใช้ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาท

เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบาย สนับสนุนปัจจัยและทรัพยากรที่จำเป็น ตลอดจนกำกับ ติดตาม และให้คำแนะนำในการดำเนินงาน

การใช้คู่มือ

ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การนิเทศติดตามผล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา

บทบาท

เป็นผู้ปฏิบัติหลักในการนำรูปแบบไปสู่การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพห้องเรียน

การใช้คู่มือ

ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาท

เป็นผู้กำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งเป็นกลไกเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การใช้คู่มือ

ใช้ศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และใช้เป็นข้อมูลประกอบการระดมทรัพยากรหรือประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย

บทบาท

เป็นผู้กำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งเป็นกลไกเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การใช้คู่มือ

ใช้ศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และใช้เป็นข้อมูลประกอบการระดมทรัพยากรหรือประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน

ผู้เรียนได้รับการพัฒนาผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่กับการใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และได้รับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญ รวมทั้งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2. ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเป็นระบบ สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ตลอดจนพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การบริหารจัดการชั้นเรียน และการใช้สื่อ DLTV เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ประโยชน์ต่อสถานศึกษา

สถานศึกษามีแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนามาตรฐานห้องเรียนที่เป็นระบบ สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีมาตรฐานเดียวกัน ช่วยสร้างองค์ความรู้ขององค์กร ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือการโยกย้ายบุคลากร และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

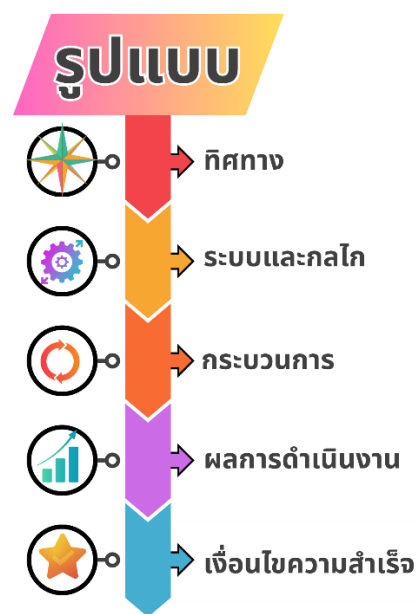
4. ประโยชน์ต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายมีกรอบแนวทางในการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและชุมชนอย่างเป็นระบบ

ส่วนที่ 2

รูปแบบการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

รูปแบบ ประกอบด้วย 1. ทิศทาง 2. ระบบและกลไก 3. กระบวนการ 4. ผลการดำเนินงาน
5. เงื่อนไขความสำเร็จ โดยแสดงรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 2 ทิศทางการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

ทิศทาง ประกอบด้วย 1. ความเป็นมา 2. ปัญหา 3. หลักการและแนวคิด 4. วัตถุประสงค์

ทิศทาง

1.1 ความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ อำเภอนตรอน อำเภอพิชัย อำเภอลับแล และอำเภอทองแสนขัน ที่มีบริบทแตกต่างกันทั้งด้านขนาดโรงเรียน สภาพเศรษฐกิจ สังคม และภูมิศาสตร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กยังเป็นกลุ่มสถานศึกษาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยตรง

จากข้อมูลสถานศึกษาในปีการศึกษา 2566 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน) จำนวน 95 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.37 ของโรงเรียนทั้งหมด โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ส่วนใหญ่มีบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง ความแตกต่างดังกล่าวส่งผลให้แต่ละโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาไม่เท่ากัน ทั้งในด้านบุคลากร สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา จึงทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถใช้แนวทางเดียวกับโรงเรียนทั่วไปได้ทั้งหมด แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียนควบคู่กันไป

จากผลการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินของผู้เรียนในหลายระดับชั้นจากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ทั้งด้านการอ่าน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กยังต้องเผชิญความท้าทายและข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ โดยครูผู้สอนที่ต้องรับผิดชอบภาระงานหลายด้าน ทั้งงานสอน งานธุรการ และงานโครงการ ส่งผลให้กระบวนการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างจำกัด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ขณะที่ผู้ปกครองและชุมชนบางส่วน มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ รายได้ และเวลาในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ

ภาพที่ 3 ปัญหาการพัฒนาของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ปัญหา

1.2.1 ปัญหานักเรียน

นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เผชิญข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสภาพครอบครัว โดยบิดามารดาย้ายถิ่นฐานไปประกอบอาชีพต่างพื้นที่ ทำให้ผู้เรียนจำนวนมากอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย หรือผู้สูงอายุ ส่งผลให้ขาดการดูแลและการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ปัจจุบันดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งยังอยู่ในระดับที่ควรพัฒนา นอกจากนี้ ผู้เรียนบางส่วนยังมีปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และการคิดคำนวณ ตลอดจนมีความเสี่ยงจากการใช้สื่อออนไลน์อย่างไม่เหมาะสม

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เร่งดำเนินการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพผู้เรียน และเสริมสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง ภายใต้บริบทของความยากจน ความเปราะบางของครอบครัว และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1.2.2 ปัญหาครู

สถานศึกษาประสบปัญหาการขาดแคลนครูและครูไม่ครบชั้นเรียน จากข้อจำกัดด้านอัตรากำลังตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน ส่งผลให้ครูต้องรับผิดชอบการสอนหลายชั้นเรียนหรือสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ ครูจำนวนมากยังมีข้อจำกัดด้านสมรรถนะดิจิทัลในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และการผลิตสื่อการเรียนรู้ เนื่องจากขาดบุคลากรสนับสนุนด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะ

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ดำเนินการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะวิชาชีพและสมรรถนะดิจิทัล สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และปรับบทบาทสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Learning Facilitator) เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในบริบทการศึกษายุคดิจิทัล

1.2.3 ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กต้องบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากรงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ควบคู่กับการขับเคลื่อนตามนโยบายและตัวชี้วัดจากหน่วยงานต้นสังกัดจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและการจัดทำผลงานเชิงประจักษ์มากกว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ดำเนินการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้ข้อจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

1.2.4 ปัญหาการบริหารจัดการของโรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรตามรายหัวนักเรียน ส่งผลให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุดจากการใช้งานเป็นเวลานาน นอกจากนี้ ระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษายังขาดความครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้การวางแผนและการบริหารจัดการขาดความแม่นยำและประสิทธิภาพ

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนการพัฒนาห้องเรียนมาตรฐานให้เป็นลำดับความสำคัญสูงสุด ควบคู่กับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ก่อนการลงทุนด้านอาคารสถานที่และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 ปัญหาการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีสัดส่วนโรงเรียนขนาดเล็กสูงถึงร้อยละ 68.32 ส่งผลให้การจัดสรรทรัพยากร การนิเทศ ติดตาม และการสนับสนุนทางวิชาการดำเนินการได้ไม่ทั่วถึง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายจากส่วนกลางและตัวชี้วัดที่มีจำนวนมาก ทำให้เกิดภาระงานด้านเอกสาร ส่งผลต่อความต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ขับเคลื่อนการพัฒนาห้องเรียนมาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาครู และการจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

1.2.6 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี

สถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกลยังมีข้อจำกัดด้านวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ยังไม่ครอบคลุมและขาดเสถียรภาพ ส่งผลให้นักเรียนเข้าถึงสื่อและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลได้ไม่ทั่วถึง และเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ให้รองรับการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) พร้อมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกคน

1.2.7 ปัญหาผู้ปกครองและชุมชน

ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ผู้ปกครองจำนวนมากต้องทุ่มเทเวลาในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ ส่งผลให้ไม่มีเวลาในการดูแล เอาใจใส่ และให้คำแนะนำบุตรหลานอย่างใกล้ชิด รวมทั้งขาดการกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งยังมีค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนในชุมชนมีนักเรียนลดลงและมีแนวโน้มเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น

ประเด็นท้าทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 สร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กใกล้บ้าน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานไปศึกษาในต่างพื้นที่ โดยอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ภาพที่ 4 หลักการและแนวคิดการพัฒนาของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.3 หลักการและแนวคิด

1.3.1 การบริหารแบบองค์รวม

สาระสำคัญ

การบริหารแบบองค์รวมเป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนาห้องเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครอบครัวยุคนิยม โดยเชื่อว่าคุณภาพผู้เรียนเกิดจากการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การบริหารจัดการจึงครอบคลุมการใช้ทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมืออย่างคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้าน โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากทุกมิติประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนขนาดเล็กควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาห้องเรียนมาตรฐานร่วมกันทั้งโรงเรียน โดยเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนพัฒนาสถานศึกษา และมาตรฐานห้องเรียนเข้าด้วยกัน ให้ทุกฝ่ายมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ยกระดับคุณภาพผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ลดความแตกต่างของห้องเรียน และสร้างมาตรฐานเดียวกันทั้งเขตพื้นที่การศึกษา

การประยุกต์ใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

- 1) วิเคราะห์บริบทและศักยภาพของสถานศึกษา
- 2) กำหนดมาตรฐานห้องเรียนเป็นนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาของสถานศึกษา
- 3) ออกแบบและจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น
- 4) บูรณาการการใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
- 5) จัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและตอบสนองศักยภาพของผู้เรียน
- 6) ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้

1.3.2 ห้องเรียนคุณภาพ

สาระสำคัญ

ห้องเรียนคุณภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเป็นห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน โดยบูรณาการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ (Danielson, 2007) พร้อมทั้งมีระบบวัดและประเมินผลที่ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (ทิสนา แคมมณี, 2560) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะ ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

การประยุกต์ใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

- 1) กำหนดมาตรฐานห้องเรียนและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- 2) นำระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยพัฒนาครูให้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และพัฒนาระบบนิเทศแบบ Coaching เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น
- 4) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ติดตามผลการดำเนินงานของห้องเรียนมาตรฐาน วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) บูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อร่วมกันสนับสนุนทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- 6) คัดเลือกห้องเรียนหรือโรงเรียนต้นแบบ สรุบทบทเรียนและแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อขยายผลสู่โรงเรียนขนาดเล็กทุกแห่งในสังกัด และยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง

1.3.2 ห้องเรียนสำหรับการเรียนรู้ใหม่

สาระสำคัญ

การเรียนรู้ใหม่เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เกิดจากการผสมผสานนวัตกรรมทางเทคโนโลยีกับแนวคิดทางการศึกษาสมัยใหม่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555; Trilling & Fadel, 2009) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนรายบุคคล เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ใหม่ โดยนำปัญญาประดิษฐ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด และพหุปัญญารายบุคคล
- 2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ โดยนำเทคโนโลยีเสมือนจริง มาใช้ในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึกจากการลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3) การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก โดยออกแบบสภาพแวดล้อมให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่และการจัดวางอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมส่งเสริมการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอก และสื่อดิจิทัล เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทุกมิติและสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

4) การปรับเปลี่ยนบทบาทของครู จากบทบาทผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ผู้ให้คำปรึกษาและผู้ร่วมสร้างองค์ความรู้ โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและรอบด้าน วิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เกมเป็นฐาน เพื่อสร้างแรงจูงใจและสะท้อนพัฒนาการด้านทักษะของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน

การประยุกต์ใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

1) ยกระดับการจัดการเรียนรู้รายบุคคลในบริบทชั้นเรียนรวม เพื่อรองรับความแตกต่างด้านความสามารถ ความถนัด และระดับความพร้อมของผู้เรียน

2) บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์และสื่อเสมือนจริง (AR/VR) เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม

3) พัฒนาห้องเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทชีวิตของผู้เรียน

4) พัฒนาสมรรถนะครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศแบบ Coaching เพื่อปรับบทบาทสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ที่สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และติดตามร่องรอยการเรียนรู้รายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.3.3 การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV

สาระสำคัญ

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาตามแนวพระราชดำริที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะ

ปัญหาการขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น และข้อจำกัดด้านทรัพยากรของโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านการถ่ายทอดการจัดการเรียนรู้จากโรงเรียนต้นทางสู่โรงเรียนปลายทางด้วยเทคโนโลยีดาวเทียมและดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563) การดำเนินงานของ DLTV ไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้จากครูต้นทางเท่านั้น แต่ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูปลายทางในการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ติดตาม ช่วยเหลือ และประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริง โดยมุ่งพัฒนาครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่การเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมายและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

การประยุกต์ใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

1) ประยุกต์ใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและครูไม่ครบชั้น โดยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ จากโรงเรียนต้นทางกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูปลายทาง เพื่อยกระดับคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา

2) ยกระดับบทบาทครูสู่การเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) และผู้ชี้แนะ (Mentor) โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

3) ขับเคลื่อนการใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ด้วยกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจร PDCA ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ผ่านการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในปัจจุบันเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องเรียนคุณภาพที่กำหนด

ระยะที่ 2 กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดการใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในห้องเรียนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ขับเคลื่อนการนำไปใช้ผ่านกลไกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนจริง

ระยะที่ 4 ประเมินผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ระยะที่ 5 สรุปแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของห้องเรียนต้นแบบ DLTV เพื่อขยายผลสู่โรงเรียนขนาดเล็กอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา

4) เจือจางและปัจจัยสนับสนุนสู่ความสำเร็จ

ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1) ความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์รับสัญญาณที่มีประสิทธิภาพ

4.2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

4.3) ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนทรัพยากรและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.4) ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง

4.5) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

1.3.4 การเรียนรู้เชิงรุก

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสืบค้นข้อมูล การสื่อสาร และการสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายใต้กิจกรรมที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทของผู้เรียน (Bonwell & Eison, 1991) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะมากกว่าการจดจำเนื้อหา มุ่งส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ทำหน้าที่ออกแบบกิจกรรม กระตุ้นการคิด ให้ข้อมูลย้อนกลับ และส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน แนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ที่เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้และความเข้าใจจากประสบการณ์ และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560)

การประยุกต์ใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

1) บูรณาการการเรียนรู้เชิงรุกในระดับนโยบายและการปฏิบัติ โดยกำหนดให้ Active Learning เป็นองค์ประกอบสำคัญของมาตรฐานห้องเรียน และวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนา ระหว่างสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันกับสมรรถนะที่คาดหวัง เพื่อกำหนดตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

2) บูรณาการการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในบริบทชั้นเรียนรวม โดยใช้ DLTV เป็นเครื่องมือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน

3) ขับเคลื่อนการพัฒนาครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศแบบ Coaching โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในการออกแบบกิจกรรม Active Learning สำหรับห้องเรียนรวมชั้น พร้อมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่านการนิเทศและการให้คำปรึกษาในห้องเรียนจริง

4) พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนสมรรถนะทักษะการคิด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลในการวางแผนพัฒนาและลดความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

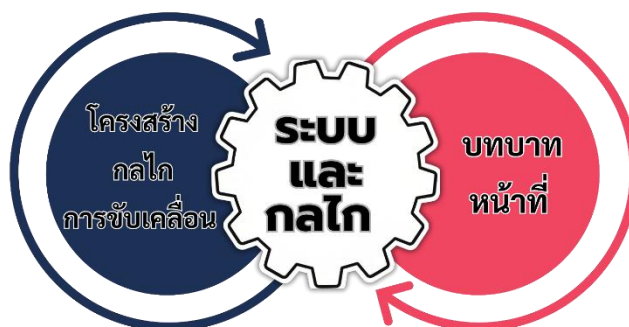
1.4 วัตถุประสงค์

1.4.1 เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้

1.4.2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุตามมาตรฐานห้องเรียน โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.3 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีระบบและกลไกการขับเคลื่อนมาตรฐานห้องเรียนที่ชัดเจน ตลอดจนบริหารจัดการงานวิชาการที่เป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงตามบริบทของสถานศึกษา

1.4.4 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างยั่งยืน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนในทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงห้องเรียนที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียม

ภาพที่ 5 ระบบและกลไกของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

ระบบและกลไก ประกอบด้วย 1. โครงสร้างกลไกการขับเคลื่อน 2. บทบาทหน้าที่

ระบบและกลไก

2.1 โครงสร้างกลไกการขับเคลื่อน

2.1.1 คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักระดับนโยบาย ในการอำนวยการและกำกับทิศทางการพัฒนาของเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนามาตรฐานห้องเรียน นำนโยบายระดับชาติของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มาบูรณาการร่วมกับบริบทของพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นนโยบายทิศทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัด สพป.อุดรดิตถ์ เขต 1

2) วางกรอบแนวทางและตัวชี้วัดระดับเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกันพิจารณาให้ความเห็นชอบคู่มือการใช้มาตรฐานห้องเรียน และประกาศใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพห้องเรียนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งเขตพื้นที่การศึกษา

3) กำกับ ติดตาม และประเมินผลภาพรวม จัดทำแผนการนิเทศบูรณาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ (อ.ก.ต.ป.น.) และศึกษานิเทศก์ ลงพื้นที่ติดตาม ประเมินผลการนำมาตรฐานห้องเรียนไปใช้จริง พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานสรุปผลภาพรวม

4) สนับสนุนทรัพยากรและสร้างขวัญกำลังใจ อนุมัติการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ส่งเสริมการยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนต้นแบบ (Model School) และห้องเรียนคุณภาพต้นแบบ (Model Classroom) เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.1.2 คณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน (ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา) ทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมต่อระหว่างเขตพื้นที่ศึกษากับสถานศึกษา เพื่อหนุนเสริมการทำงานของโรงเรียนขนาดเล็กในรูปแบบของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติระดับกลุ่มโรงเรียน นำกรอบมาตรฐานห้องเรียนของเขตพื้นที่ศึกษามาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการหรือโครงการพัฒนาร่วมกันภายในกลุ่มเครือข่ายฯ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

2) วางแผนและขับเคลื่อนการใช้มาตรฐานห้องเรียนร่วมกัน บริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน เช่น การจัดทำสื่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการครูให้สอนตรงวิชาเอก หรือการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการร่วมกันระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก

3) ส่งเสริม PLC และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นแกนนำในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ข้ามสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการใช้ DLTV และ Active Learning

4) ติดตาม ชี้แนะ และรายงานผล จัดกระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตรภายในกลุ่มเครือข่ายฯ (Peer Coaching) และสรุปผลการประเมินคุณภาพห้องเรียนของโรงเรียนในกลุ่ม นำเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา

2.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนระดับสถานศึกษา โดยเป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อให้การทำงานของโรงเรียนตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่น โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) สนับสนุนและเห็นชอบการดำเนินงาน ร่วมพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยผลักดันให้มีโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนบรรจุอยู่ในแผนอย่างชัดเจน

2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและระดมทรัพยากร ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบควบชั้น หรือการใช้ DLTV พร้อมทั้งช่วยระดมทุนผ้าป่าเพื่อการศึกษา หรือจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนห้องเรียน

3) ให้ข้อเสนอแนะและกำกับทิศทาง ร่วมรับฟังรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมห้องเรียนให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้

4) เชื่อมโยงภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ ประสานงานเพื่อนำปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ภายในห้องเรียน

2.1.4 เครือข่ายความร่วมมือ (ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และต้นสังกัด) ทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนภายนอก เพื่ออุดหนุนโหว้และเติมเต็มศักยภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ภายใต้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) สนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ ร่วมจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) โดยสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ให้การสนับสนุนเชิงวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี

2) เป็นแหล่งเรียนรู้และพื้นที่ฝึกประสบการณ์ เปิดพื้นที่ของชุมชน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานประกอบการ ให้เป็นห้องเรียนนอกสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

3) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบริบท ผู้ปกครองและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่โรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรม Active Learning ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต อาชีพ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้

4) ร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน สร้างระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ร่วมกันระหว่างครอบครัวและชุมชน เพื่อลดอัตราการออกกลางคัน และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาการ

2.2 บทบาทหน้าที่

การขับเคลื่อนการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่เป็นผู้นำเชิงนโยบายและการอำนวยการระดับพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ประกาศนโยบายและทิศทาง โดยสื่อสารนโยบายการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ให้ทุกสถานศึกษาในสังกัดรับทราบและนำไปเป็นกรอบการดำเนินงาน

2) จัดสรรและบริหารทรัพยากร อนุมัติงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและเทคโนโลยี โดยเฉพาะอุปกรณ์ DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก

3) ขับเคลื่อนการนิเทศแบบบูรณาการ เป็นผู้นำในการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม นิเทศ กำกับ ติดตาม และให้กำลังใจผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

4) สร้างแรงจูงใจและขยายผล จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มอบรางวัล เชิดชูเกียรติแก่สถานศึกษาและครูต้นแบบ (Best Practice) เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและขยายผลความสำเร็จ

2.2.2 ศึกษานิเทศก์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการและผู้ชี้แนะ (Coach & Mentor) มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) สร้างและพัฒนาเครื่องมือ ออกแบบเครื่องมือประเมินมาตรฐานห้องเรียน ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่สถานศึกษา
- 2) ชี้แนะและหนุนเสริม (Coaching) ลงพื้นที่นิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยใช้ กระบวนการตั้งคำถามและชี้แนะ (เช่น การใช้ GROW Model) เพื่อกระตุ้นให้ครูค้นพบวิธีแก้ปัญหา การจัดการชั้นเรียนและพัฒนาการสอนด้วยตนเอง
- 3) ขับเคลื่อนการพัฒนาวิชาชีพ เป็นแกนนำในการจัดวงสนทนาทางวิชาชีพ (PLC) และกระบวนการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ระดับเครือข่าย เพื่อให้ครูได้ร่วมกันออกแบบ แลกเปลี่ยน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
- 4) วิเคราะห์ผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ รวบรวมข้อมูลจากการประเมิน มาตรฐานห้องเรียน มาวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่โรงเรียนเพื่อนำไปสู่การ ปรับปรุงตามวงจร PDCA

2.2.3 บุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนระบบและอำนวยความสะดวก สะดวกมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ด้านเทคโนโลยี (กลุ่ม DLICT) ให้คำปรึกษา ดูแล บำรุงรักษา และแก้ไข ปัญหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์รับสัญญาณ DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็กให้พร้อมใช้ งานตลอดเวลา
- 2) ด้านข้อมูลสารสนเทศ (กลุ่มนโยบายและแผน) จัดเก็บและวิเคราะห์ ฐานข้อมูล (Big Data) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและข้อมูลบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา
- 3) ด้านการบริหารงานบุคคลและงบประมาณ อำนาจความสะดวกในการ จัดทำคำขอตังงบประมาณ การเบิกจ่าย และการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพครูตามแผนการขับเคลื่อน ของเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.4 ผู้อำนวยการสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน นำกรอบมาตรฐานห้องเรียนระดับเขตพื้นที่ มาจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนอย่างชัดเจน
- 2) บริหารจัดการสภาพแวดล้อม จัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากร เพื่อจัดสภาพแวดล้อมห้องเรียนให้สะอาด ปลอดภัย มีสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบ Active Learning และดูแลระบบ DLTV ให้พร้อมใช้งาน

3) ขับเคลื่อนการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศชั้นเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำวง PLC ของโรงเรียน เพื่อร่วมวางแผน สังเกตการสอน และสะท้อนผลร่วมกับครู

4) ประสานความร่วมมือ โดยสร้างความสัมพันธ์อันดีและดึงความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2.2.5 ครูผู้สอน ทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาจากสื่อ DLTV เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด

2) จัดการชั้นเรียนเชิงบวก จัดบรรยากาศห้องเรียนที่ส่งเสริมความปลอดภัยทางจิตวิทยา สร้างวินัยเชิงบวก และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง

3) พัฒนาตนเองผ่านกระบวนการกลุ่ม เข้าร่วมกระบวนการ PLC และกระบวนการเปิดชั้นเรียน (Lesson Study) เพื่อนำผลสะท้อนกลับมาพัฒนาเทคนิคการสอน

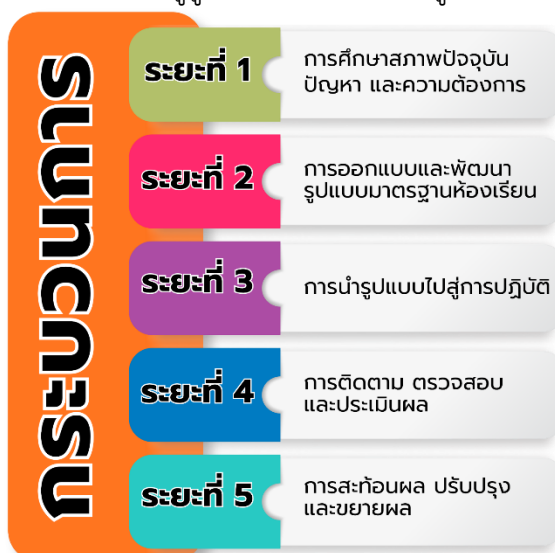
4) วัดและประเมินผลเพื่อพัฒนา ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน นำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนของตนเอง

2.2.6 นักเรียน ทำหน้าที่เป็นผู้สร้างการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learner) มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนด้วยความกระตือรือร้น กล้าคิด กล้าแสดงออก และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร

2) สร้างข้อตกลงและดูแลห้องเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงร่วมกันของชั้นเรียน และรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดและการจัดเก็บสื่อในห้องเรียน

3) สะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ประเมินตนเอง สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหา หรือความต้องการของตนเองให้ครูผู้สอนทราบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

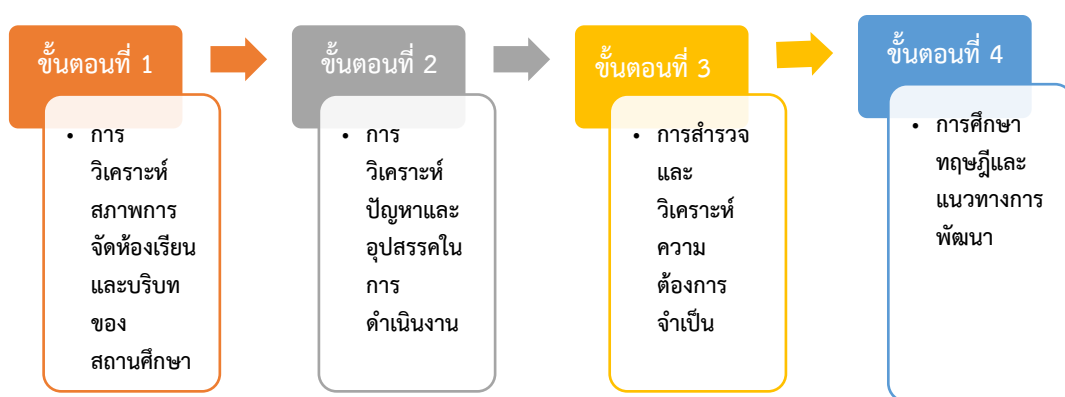
ภาพที่ 6 กระบวนการของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

กระบวนการ ประกอบด้วย

- ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
- ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบมาตรฐานห้องเรียน
- ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ
- ระยะที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
- ระยะที่ 5 การสะท้อนผล ปรับปรุง และขยายผล

กระบวนการ

การขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 แบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

ภาพที่ 7 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

มุ่งเน้นกระบวนการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อกำหนดจุดเน้นในการพัฒนา มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพการจัดห้องเรียนและบริบทของสถานศึกษา

ศึกษานิเทศก์และคณะทำงานลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และบรรยากาศทางจิตวิทยาของห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก พร้อมทั้งสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานห้องเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

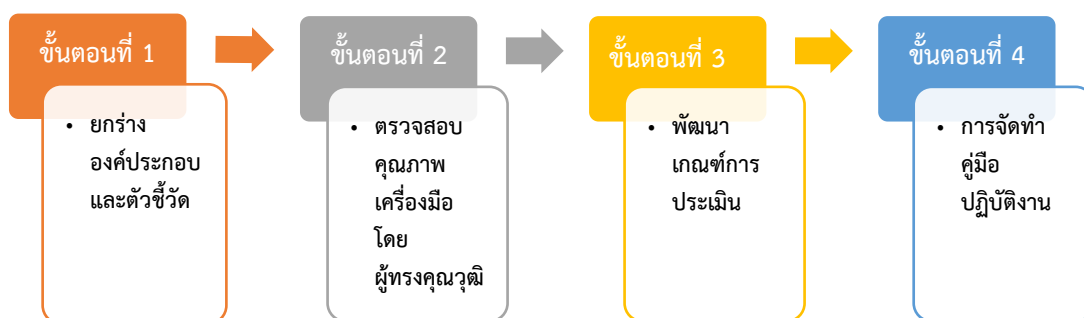
ดำเนินการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน ผ่านเวทีการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ จัดลำดับ และสังเคราะห์ประเด็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องเรียน อาทิ การขาดแคลนครูไม่ครบชั้น การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น และข้อจำกัดด้านสื่อ เทคโนโลยี และการใช้ DLTV เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นเร่งด่วนและแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.3 การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องเรียนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI Modified) เพื่อประเมินระดับช่องว่างของการพัฒนาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับกำหนดแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.4 การศึกษาทฤษฎีและแนวทางการพัฒนา

นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัด และกรอบแนวคิดของมาตรฐานห้องเรียนที่สอดคล้องกับบริบท ความพร้อม และข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก

ภาพที่ 8 ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบมาตรฐานห้องเรียน

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบมาตรฐานห้องเรียน

มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม เครื่องมือ และคู่มือที่เป็นรูปธรรมสำหรับนำไปใช้ โดยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ผ่านกระบวนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ยกร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัด

แต่งตั้งคณะทำงานและจัดประชุมระดมสมอง เพื่อนำข้อค้นพบจากสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น จากระยะที่ 1 และกรอบแนวคิดทฤษฎีที่สังเคราะห์ไว้ มาเป็นฐานในการพิจารณาออกแบบรูปแบบมาตรฐานห้องเรียนร่วมกัน โดยคณะทำงานได้ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยกร่างองค์ประกอบมาตรฐานห้องเรียน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กให้ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 10 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมห้องเรียน

ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ด้านที่ 3 ครูและการจัดการชั้นเรียน

ด้านที่ 4 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ด้านที่ 5 การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและคละชั้น

ด้านที่ 6 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ด้านที่ 7 การจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายความร่วมมือ

ด้านที่ 8 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ด้านที่ 9 การวัดประเมินผลและการจัดการเรียนรู้ด้วยข้อมูล

ด้านที่ 10 ผลลัพธ์ผู้เรียน

พร้อมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในแต่ละองค์ประกอบของมาตรฐานห้องเรียน โดยพัฒนาเป็นตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม ด้านละ 5 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 50 ตัวชี้วัด เพื่อให้ครูและผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผลได้อย่างเหมาะสม

2.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

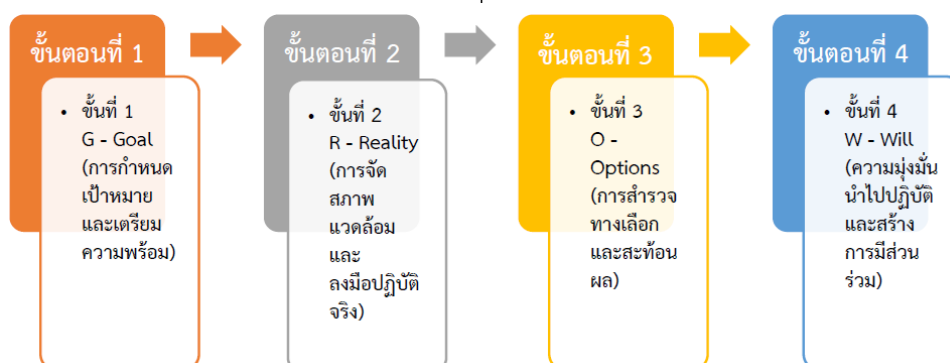
ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของร่างตัวชี้วัดและเครื่องมือประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหาข้อดีข้อเสีย (IOC) ก่อนนำผลการพิจารณาไปปรับปรุงแก้ไข และทดลองใช้กับโรงเรียนขนาดเล็กนอกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินความชัดเจน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ตลอดจนพัฒนาเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเป้าหมาย

2.3 พัฒนาเกณฑ์การประเมิน

คณะทำงานร่วมกันพัฒนาเกณฑ์การประเมินมาตรฐานห้องเรียนแบบรูบริก (Scoring Rubric) โดยกำหนดระดับคุณภาพ 5 ระดับ และจัดทำคำบรรยายลักษณะพฤติกรรม (Descriptors) ในแต่ละระดับของตัวชี้วัดอย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มความเที่ยงตรง ความสอดคล้อง และความเป็นเอกภาพ ในการให้คะแนนของผู้ประเมิน รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการสะท้อนผลและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.4 การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

คณะทำงานดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้งานมาตรฐานห้องเรียนจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยระบุขั้นตอนการดำเนินงาน บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง และแนวทางการนำมาตรฐานห้องเรียนสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน พร้อมนำเสนอเทคนิค และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุน การดำเนินงานและเป็นกรอบอ้างอิงในการพัฒนาคุณภาพห้องเรียน

ภาพที่ 9 ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

มุ่งเน้นกระบวนการนำคู่มือและมาตรฐานไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนจริงในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้ กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะร่วมกับการศึกษาชั้นเรียน (GROW Coaching & Lesson Study) มาเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก มีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 G - Goal (การกำหนดเป้าหมายและเตรียมความพร้อม)

เป็นขั้นตอนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาร่วมกันเตรียมความพร้อม พัฒนาสมรรถนะ และวางเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในตัวชี้วัดของมาตรฐานห้องเรียน และฝึกปฏิบัติการใช้ เครื่องมือประเมินห้องเรียนด้วยตนเอง

1.2 สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและร่วมกันออกแบบแผน การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา เช่น การสอนคละชั้น และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV) ควบคู่กับกิจกรรม Active Learning

1.3 สถานศึกษาจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับเป้าหมาย และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLTV และการสอนคละชั้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและ ลดความกังวล

ขั้นที่ 2 R - Reality (การจัดสภาพแวดล้อมและลงมือปฏิบัติจริง)

เป็นขั้นตอนที่ครูนำแผนที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน โดยจัด สภาพแวดล้อมและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพจริง ของผู้เรียน ดังนี้

2.1 สถานศึกษาคัดเลือกห้องเรียนที่มีความพร้อมเพื่อกำหนดเป็นห้องเรียนนำร่อง สำหรับทดลองใช้มาตรฐานห้องเรียน และใช้เป็นต้นแบบห้องเรียนคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดข้อตกลงและกติกาของชั้นเรียน เพื่อสร้างพื้นที่ ปลอดภัยทางจิตวิทยา ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก พัฒนานิยเชิงบวก และเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

2.3 จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้สื่อ DLTV เป็นเครื่องมือนำเสนอเนื้อหาหลัก โดยครูปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเชื่อมโยงเนื้อหาและจัดกิจกรรมลงมือ ปฏิบัติ เพื่อลดข้อจำกัด กรณีครูสอนไม่ตรงวิชาเอก

2.4 นำกลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนคละชั้น โดยมอบหมายให้ผู้เรียนรุ่นพี่ช่วยเหลือผู้เรียนรุ่นน้อง เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่องในห้องเรียน คละชั้น และบูรณาการนำปราชญ์ชาวบ้านหรือทรัพยากรในชุมชนมาเป็นฐานการเรียนรู้ แบ่งเบา ภาระครูและเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริง

ขั้นที่ 3 O - Options (การสำรวจทางเลือกและสะท้อนผล)

เป็นขั้นตอนการสร้างระบบหนุนเสริมทางวิชาชีพแก่ครู เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่เป็นกลไกสำคัญในการให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านการเดินตรวจเยี่ยมชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อสังเกตการณ์ให้กำลังใจ และสนับสนุนทรัพยากรที่ครูต้องการได้อย่างทันที่

3.2 ศึกษานิเทศก์ใช้กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดการสะท้อนคิด และค้นพบแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.3 ขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษา โดยกำหนดเวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง เพื่อเป็นพื้นที่ให้ครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการสอนคณะชั้น และร่วมกันออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

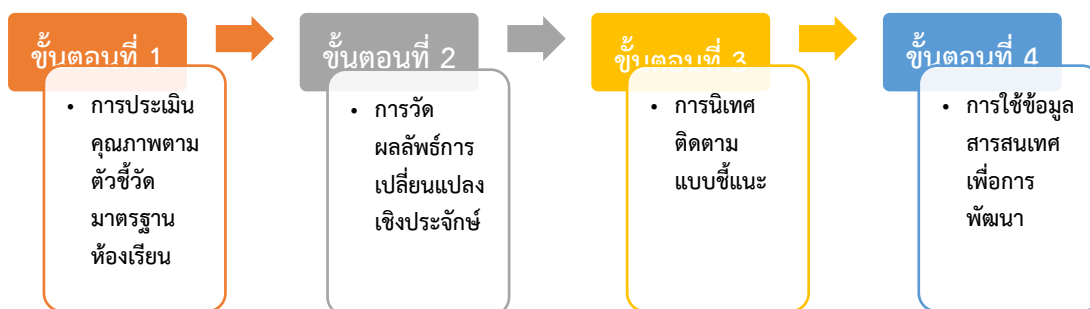
ขั้นที่ 4 W - Will (ความมุ่งมั่นนำไปปฏิบัติและสร้างการมีส่วนร่วม)

เป็นขั้นตอนที่ครูนำทางเลือกหรือข้อเสนอแนะที่ได้ ไปปรับปรุงการสอนอย่างมุ่งมั่น และสร้างเครือข่ายการดูแลผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังนี้

4.1 ครูนำข้อค้นพบจากการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และคำชี้แนะจากผู้นิเทศ ไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้นในวงรอบต่อไป

4.2 ครูผู้สอนใช้การสื่อสารและให้ข้อมูลย้อนกลับผ่านแอปพลิเคชันหรือช่องทางออนไลน์ ในการรายงานพัฒนาการของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

4.3 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกันเพื่อสร้างกลไกความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 10 ระยะที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

ระยะที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

ระยะนี้มุ่งเน้นการใช้ระบบนิเทศและเครื่องมือประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพการจัดการเรียนรู้เทียบกับมาตรฐานห้องเรียนที่กำหนดไว้ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพัฒนา มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 การประเมินคุณภาพตามตัวชี้วัดมาตรฐานห้องเรียน

ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดมาตรฐานห้องเรียน แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

4.1.1 ระดับสถานศึกษา

ครูผู้สอนประเมินการปฏิบัติงานของตนเองตามมาตรฐานห้องเรียน ขณะที่ผู้อำนวยการโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานห้องเรียนเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและสะท้อนสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพห้องเรียนให้ดียิ่งขึ้น

4.1.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

คณะกรรมการ ก.ต.ป.น. และศึกษานิเทศก์ลงพื้นที่เยี่ยมชั้นเรียนและติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนการนิเทศ โดยสังเกตการจัดการเรียนรู้ สัมภาษณ์ครูและนักเรียน และแลกเปลี่ยนสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อยืนยันข้อมูลจากการประเมินและให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง

4.2 การวัดผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงเชิงประจักษ์

ดำเนินการติดตาม เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบไปใช้ โดยการใช้การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการดำเนินงาน (Pre-Post Comparison) เพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

4.2.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ ได้แก่ เปรียบเทียบพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา และผลการทดสอบระดับชาติ (RT, NT, O-NET)

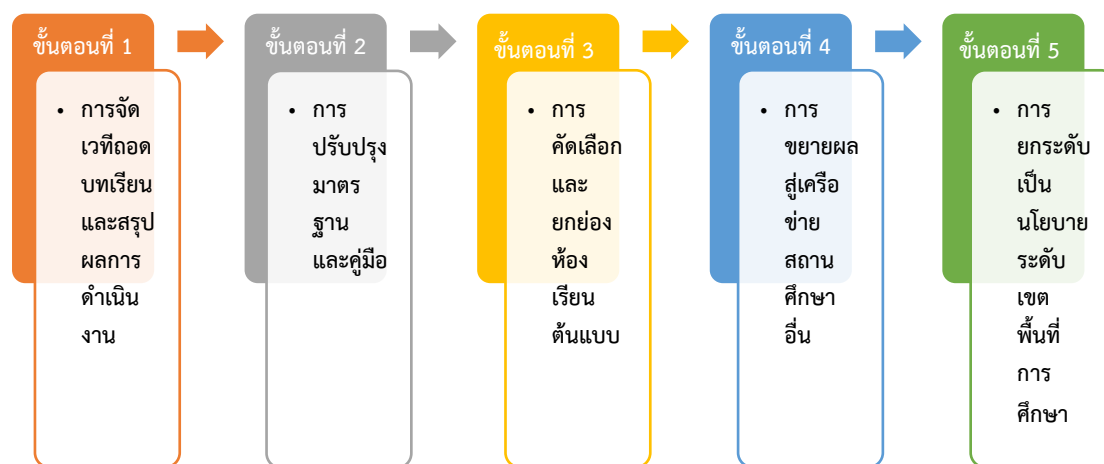
4.2.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ได้แก่ ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learner) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

4.3 การนิเทศ ติดตาม แบบชี้แนะ

ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการนิเทศ ติดตาม และให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้และผลการประเมินเป็นฐานในการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ ร่วมวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครู เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง

4.4 การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

นำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานห้องเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเข้าสู่ระบบสารสนเทศกลางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์แนวโน้ม จุดที่ควรพัฒนา และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสารสนเทศดังกล่าวไปใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และการกำหนดมาตรการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา

ภาพที่ 11 ระยะที่ 5 การสะท้อนผล ปรับปรุง และขยายผล

ระยะที่ 5 การสะท้อนผล ปรับปรุง และขยายผล

ระยะนี้มุ่งนำผลการประเมินและข้อค้นพบจากการดำเนินงานมาถอดบทเรียนและปรับปรุงรูปแบบการใช้มาตรฐานห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความยั่งยืน และขยายผลสู่เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ขยายผล ดังนี้

5.1 การจัดเวทีถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอนจากโรงเรียนนำร่องร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงาน ถอดบทเรียนจากการปฏิบัติจริง และสังเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกิดจากการนำมาตรฐานห้องเรียนไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.2 การปรับปรุงมาตรฐานและคู่มือ

นำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) ผลการประเมินเชิงสถิติ และผลการประเมินความพึงพอใจ มาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน ให้มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงมากยิ่งขึ้น รวมทั้งปรับปรุงคู่มือการใช้มาตรฐานห้องเรียนให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทที่หลากหลายของโรงเรียนขนาดเล็ก ก่อนจัดทำเป็นรูปแบบและคู่มือฉบับสมบูรณ์สำหรับการนำไปใช้และขยายผลต่อไป

5.3 การคัดเลือกและยกย่องห้องเรียนต้นแบบ

นำผลการประเมินภาพรวมมาพิจารณาตามเกณฑ์การตัดสินคุณภาพที่กำหนด เพื่อคัดเลือกห้องเรียนและสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จากนั้นดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติผ่านการมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และกำหนดให้เป็นห้องเรียนคุณภาพต้นแบบสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลสู่สถานศึกษาอื่นในสังกัด

5.4 การขยายผลสู่เครือข่ายสถานศึกษาอื่น

ใช้สถานศึกษาต้นแบบเป็นแหล่งเรียนรู้ ในการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยจัดกิจกรรมเปิดชั้นเรียน (Open Class) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนิทรรศการวิชาการ เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสถานศึกษา นำไปสู่การขยายผลการใช้มาตรฐานห้องเรียนสู่โรงเรียนขนาดเล็กในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนและสถานศึกษาในสังกัดอย่างทั่วถึง

5.5 การยกระดับเป็นนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา

นำผลการดำเนินงานและรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและรับรองเป็นแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมบูรณาการเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพห้องเรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษา

ผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1. ผลผลิต (Output) 2. ผลลัพธ์ (Outcome)

ภาพที่ 12 ผลการดำเนินงานของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นส่วนที่สะท้อนความสำเร็จจากการนำระบบ กลไก และกระบวนการของรูปแบบไปสู่การปฏิบัติจริง โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ระดับ คือ ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลผลิต (Output)

ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบ ซึ่งสามารถวัดและประเมินผลได้เชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1.1 ผลการประเมินความสามารถการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กหลังจากได้รับการพัฒนาตามรูปแบบ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานห้องเรียน ก่อนและหลัง เปรียบเทียบ ปีการศึกษา 2567 กับปีการศึกษา 2568ครอบคลุมมาตรฐานทั้ง 10 ด้าน ได้แก่

- ด้านที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมห้องเรียน
- ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
- ด้านที่ 3 ครูและการจัดการชั้นเรียน
- ด้านที่ 4 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
- ด้านที่ 5 การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและคละชั้น
- ด้านที่ 6 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- ด้านที่ 7 การจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายความร่วมมือ
- ด้านที่ 8 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- ด้านที่ 9 การวัดประเมินผลและการจัดการเรียนรู้ด้วยข้อมูล
- ด้านที่ 10 ผลลัพธ์ผู้เรียน

4.1.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพกระบวนการของรูปแบบ เป็นการสะท้อนคุณภาพของตัวรูปแบบ ผ่านการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของขั้นตอนการดำเนินงานทั้ง 5 ระยะ รวมถึงประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการขับเคลื่อนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับห้องเรียนได้อย่างแท้จริง

4.1.3 รายงานผลห้องเรียนมาตรฐานระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเอกสารรายงานเชิงสรุป ที่แสดงถึงจำนวนและคุณภาพของห้องเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานห้องเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2568 เพื่อใช้เป็นสารสนเทศประกอบการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการศึกษาในระยะต่อไป

4.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพและเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ เป็นผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นจากการบรรลุมาตรฐานห้องเรียน โดยมีข้อบ่งชี้การประเมิน ดังนี้

4.2.1 ผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน

มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปีการศึกษา 2567 (ก่อนใช้รูปแบบ) และ 2568 (หลังใช้รูปแบบ) ในประเด็นดังนี้

- 1) **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** คะแนนเฉลี่ยสะสมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 2) **คุณลักษณะอันพึงประสงค์** พฤติกรรมเชิงบวก วินัย และค่านิยม ตามเป้าหมายของสถานศึกษา ที่สะท้อนจากการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3) **สมรรถนะสำคัญของนักเรียน** ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- 4) **ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน** ความสามารถในการแสวงหาความรู้และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 5) **ผลการประเมินระดับชาติ (RT)** คะแนนการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 6) **ผลการประเมินระดับชาติ (NT)** คะแนนการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 7) **ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET)** คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 8) **รางวัลและผลงาน** ความสำเร็จเชิงประจักษ์ของนักเรียนในเวทีการแข่งขันระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติ และการเป็นนักเรียนต้นแบบ

4.2.2 ผลลัพธ์ที่เกิดกับครู

- 1) **รายงานผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้** ครูมีหน่วยการเรียนรู้ และแผนการสอนที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดมาตรฐานห้องเรียน โดยแสดงให้เห็นการบูรณาการ DLTV ควบคู่กับ Active Learning
- 2) **รายงานผลการผลิตสื่อการจัดการเรียนการสอน** ครูมีผลงานผลิตสื่อสื่อทำมือ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอนแบบรวมชั้น และสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) **รายงานผลงานรางวัลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา** ครูเกิดการพัฒนาวิชาชีพผ่านกระบวนการ PLC จนเกิดเป็น Best Practice และได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

4.2.3 ผลลัพธ์ที่เกิดกับโรงเรียน

- 1) **รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR)** โรงเรียนขนาดเล็ก มีผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

2) รายงานผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง และมีการยกระดับมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม

3) รางวัล ผลงาน ต้นแบบ ของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนคุณภาพต้นแบบ (Model School) ด้านการบริหารจัดการห้องเรียนรวมขึ้น

4.2.4 ผลลัพธ์ที่เกิดกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1) ผลการติดตาม ประเมินผล การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (KRS) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผลประเมินตัวชี้วัดนโยบาย (KRS) ด้านการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กและการจัดการศึกษาทางไกล (DLTV) ในระดับที่น่าพึงพอใจ

2) ผลการติดตาม ประเมินผล ตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ผ่านการประเมินโดยเฉพาะตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการและการนิเทศการศึกษาเชิงรุกที่นำเครื่องมือการนิเทศไปใช้จริง

3) รางวัล ผลงาน ต้นแบบ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สพป.อุดรดิตถ์ เขต 1 มีนวัตกรรมการบริหารการศึกษาที่ได้รับการยอมรับเป็นต้นแบบ การขับเคลื่อนมาตรฐานห้องเรียน

4.2.5 ผลลัพธ์ที่เกิดกับชุมชน

1) ผลที่เกิดจากชุมชนร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยี

2) ผลที่เกิดจากโรงเรียน/เขตพื้นที่ร่วมกับชุมชน โรงเรียนขนาดเล็กใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานการเรียนรู้เชิงบริบท สร้างความพึงพอใจและความไว้วางใจให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนอย่างยั่งยืน

เงื่อนไขความสำเร็จ

ประกอบด้วย 1. ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี 2. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน 3. ครูและบุคลากรที่มีศักยภาพและแรงจูงใจ 4. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 5. วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 13 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

การนำรูปแบบการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ไปขับเคลื่อนให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเกิดความยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

5.1 ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจึงต้องบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อม ดังนี้

5.1.1 ความพร้อมของอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เสถียร และมีอุปกรณ์ดิจิทัลที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

5.1.2 ประสิทธิภาพของระบบ DLTV อุปกรณ์รับสัญญาณและสื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (DLTV) ต้องได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้ภาพและเสียงคมชัด เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

5.1.3 ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ มีระบบจัดเก็บข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานห้องเรียนและคุณภาพผู้เรียนที่เชื่อมโยงกัน เพื่อใช้ในการติดตามผลและวางแผนการบริหารจัดการ

5.1.4 การลดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี มีการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมหรือระดมทุนเพื่ออุดหนุนให้โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม

5.1.3 การสนับสนุนการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ส่งเสริมให้ครูประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

5.2 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถทำได้โดยลำพัง จำเป็นต้องอาศัยพลังเครือข่ายและการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

5.2.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีกลไกการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน สถานศึกษา และผู้นำชุมชนอย่างเข้มแข็ง

5.2.2 การบูรณาการแบบพหุภาคี มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาคเอกชน ในการสนับสนุนแผนพัฒนาการศึกษา

5.2.3 การสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ มีการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน (Resource Sharing) ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย และดึงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นองค์ความรู้ในห้องเรียน

5.2.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญ ให้ความไว้วางใจ และเข้ามามีบทบาทร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสนับสนุนกิจกรรมของห้องเรียน

5.2.5 การขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ทุกภาคส่วนมีพันธสัญญาและรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่เพียงการจัดกิจกรรมแบบครั้งคราว

5.3 ครูและบุคลากรที่มีศักยภาพและแรงจูงใจ ครูคือหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียน เงื่อนไขสำคัญคือการเสริมสร้างพลังกาย พลังใจ และทักษะวิชาชีพ ดังนี้

5.3.1 สมรรถนะตามมาตรฐานห้องเรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจในตัวชี้วัด และสามารถจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนออกแบบการเรียนรู้ได้ตรงตามมาตรฐานห้องเรียนที่กำหนด

5.3.2 ทักษะ Active Learning และเทคโนโลยี ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และสามารถบูรณาการสื่อดิจิทัลเข้ากับการสอนได้อย่างแนบเนียน

5.3.3 ความสามารถในการสอนคละชั้น ครูมีเทคนิคและศิลปะในการบริหารจัดการเวลา การจัดกลุ่ม และการออกแบบใบงานสำหรับผู้เรียนที่มีระดับความสามารถหรือระดับชั้นต่างกันในห้องเรียนเดียว

5.3.4 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ครูได้รับการหนุนเสริมผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการชี้แนะระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) อย่างสม่ำเสมอ

5.3.5 แรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวก ครูมีกรอบความคิดแบบเติบโต มีความมุ่งมั่นเปิดรับการประเมินเพื่อพัฒนา และมีขวัญกำลังใจที่ดีในการทำงาน

5.4 การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนจะช่วยให้ทิศทางการดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

5.4.1 นโยบายและทิศทางที่ชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการประกาศนโยบายและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการใช้มาตรฐานห้องเรียนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

5.4.2 ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอน และลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

5.4.3 ระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล มีกลไกการนิเทศภายใน และการนิเทศจากเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกัลยาณมิตร ต่อเนื่อง และมีเครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐาน

5.4.4 การตัดสินใจบนฐานข้อมูล ผู้บริหารนำข้อมูลผลการประเมินคุณภาพห้องเรียนและผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน มาวิเคราะห์เพื่อจัดสรรงบประมาณและวางแผนแก้ปัญหาอย่างตรงจุด

5.4.5 การขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) มีการนำวงจรมาใช้ในการทุกระดับ ตั้งแต่การวางแผนบทเรียนของครู ไปจนถึงการบริหารงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา

5.5 วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การรักษามาตรฐานให้คงอยู่และพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ต้องอาศัยการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแนวใหม่ ดังนี้

5.5.1 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บุคลากรกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5.5.2 ความพร้อมเปิดรับนวัตกรรม บุคลากรมีความกล้าที่จะทดลองใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ ไม่ยึดติดกับกรอบเดิม และมองว่าความผิดพลาดคือโอกาสในการเรียนรู้

5.5.3 การทำงานเป็นทีม ลดการทำงานแบบแยกส่วน เปลี่ยนเป็นการพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนและต่างโรงเรียน

5.5.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นวิถี มีการจัดเวทีหรือกำหนดเวลาที่ชัดเจนในการทำ PLC เพื่อพูดคุยถึงปัญหาการสอนและแบ่งปันเทคนิคที่ประสบความสำเร็จ

5.5.5 การสะท้อนผลเชิงบวก มีวัฒนธรรมการให้ข้อมูลย้อนกลับ อย่างสร้างสรรค์ มุ่งเน้นไปที่พัฒนางานมากกว่าการตำหนิบุคคล เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 3

แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

1. ตัวอย่างมาตรฐานห้องเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เทคนิคการนิเทศโรงเรียนขนาดเล็ก

ภาพที่ 14 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

ตัวอย่างมาตรฐานห้องเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมห้องเรียน

ชื่อโรงเรียน ชุมชนไผ่ล้อมวิทยา กลุ่มโรงเรียนทุ่งเวพูน-พระแท่นศิลาอาสน์ อำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

จำนวน นักเรียน 89 คน จำนวนครู จำนวน 9 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนชุมชนไผ่ล้อมวิทยา ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านเกาะตาเพชร ต.ไผ่ล้อม อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนรวมกันทั้งสิ้น 89 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูประจำการ 8 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน 1 คน นักการภารโรง 1 คน และมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน วิสัยทัศน์ของโรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนไผ่ล้อม วิทยาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนปฐมวัยและประถมศึกษาเป็นคนดี คนเก่ง มีสุขภาพดี มีทักษะอาชีพ มีความสุขในยุคดิจิทัล และมีมาตรฐานการศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

สภาพปัญหาของผู้เรียน ยังพบปัญหาอย่างมากในการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจถึงกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ยังไม่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร เนื่องจากบริบทของสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงสื่อ/เทคโนโลยีของผู้เรียนค่อนข้างไม่ครอบคลุม จึงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้น จึงใช้วิธีการประยุกต์การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการ Active Learning กับสื่อการสอน (DLTV) เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนชุมชนไผ่ล้อมวิทยา

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) จัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน และสำรวจความพร้อมของระบบเทคโนโลยี จากนั้นครูนำตัวชี้วัดมาปรับปรุงและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าแบบผสมผสาน โดยเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) ครูดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียนให้มีความยืดหยุ่น และจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่กับการใช้สื่อ DLTV เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีการบันทึกหลังสอนอย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการใช้วิธีนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อติดตามการจัดชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนได้สังเกตพฤติกรรมและประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) ครูนำข้อมูลและบันทึกหลังสอนมาสะท้อนคิดร่วมกัน เพื่อตอบทเรียนและจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนให้ตรงจุด และสรุปผลการประเมินแจ้ง ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่องผ่านกลุ่ม Line และการประชุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างเครือข่ายการดูแลร่วมกัน

ผลลัพธ์

1. ครูทุกคนจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานการเรียนรู้เชิงวิชาการและการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียน มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร พร้อมทั้งใช้รูปแบบการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เช่น โครงการและสะเต็มศึกษา รวมถึงดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีเลิศ

2. ครูสามารถผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน เช่น ใบงาน แบบฝึกทักษะ สื่อดิจิทัล วิดีโอ และเกมการศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและ แหล่งสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับดีเลิศ

3. ครูมีการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล และ นำผลไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง ผ่านการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นประจำ อยู่ในระดับดีเลิศ

4. ครูออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ที่หลากหลายเหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ พร้อมทั้งให้ข้อมูล ย้อนกลับแก่ผู้เรียนและสื่อสารผลการประเมินแก่ผู้ปกครองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับดีเลิศ

5. ครูทุกคนเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา ร่วมกันวางแผน สังเกต และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้ง นำความรู้จากการพัฒนาวิชาชีพมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับดีเลิศ

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ชื่อโรงเรียน วัดไร่อ้อย กลุ่มโรงเรียน นายาง-ไร่อ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

จำนวนนักเรียน 55 คน จำนวนครู จำนวน 8 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนวัดไร่อ้อย เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลไร่อ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประมาณ 35 กิโลเมตร เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 55 คน และมีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 8 คน เขตพื้นที่บริการการศึกษา 7 หมู่บ้านคือ หมู่ 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11 ตำบลไร่อ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT Analysis โดยนำข้อมูลในการสำรวจ ประเมิน และสังเกตจากคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาการขาดแคลนครู ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก และมีภาระงานสอนจำนวนมาก ส่งผลให้มีข้อจำกัดในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนยังมีไม่เพียงพอ ขณะที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและพึ่งพาครูเป็นหลัก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา และส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

โรงเรียนวัดไร่อ้อยดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านดิจิทัล สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. พัฒนาความพร้อมด้านอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐาน โดยจัดหา ดูแล และบำรุงรักษาอุปกรณ์ DLTV คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ดิจิทัลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน พัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและจุดกระจายสัญญาณให้ครอบคลุมพื้นที่การเรียนรู้ จัดระบบการใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีให้เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง

2. ส่งเสริมครูให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัล โดยการพัฒนาครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC และการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

3. บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลสู่การจัดการเรียนรู้ โดยนำการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ต่างๆ เช่น Google Classroom, Google Forms,

OBEC Content Center และสื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย

4. ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลและ AI เพื่อการเรียนรู้ โดยนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ขั้นพื้นฐาน มาเป็นเครื่องมือช่วยในการค้นคว้า สรุปความรู้ และสร้างสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และปลูกฝังจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

5. ส่งเสริมการเรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime Learning) โดยสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชนผ่านสื่อดิจิทัล

6. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารดำเนินการติดตามการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ของครูทุกชั้นเรียน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้เรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์

1. ผู้เรียนร้อยละ 90 มีสมรรถนะด้านดิจิทัลเพิ่มขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สูงกว่าระดับประเทศร้อยละ 11.83 การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าระดับประเทศร้อยละ 2.22 และผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาไทยและวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ 2.28

2. ครูผู้สอนร้อยละ 100 สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้ปกครองและชุมชนมีความเชื่อมั่นต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 90

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 3 ครูและการจัดการชั้นเรียน

ชื่อโรงเรียน วัดดอยแก้ว เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน เมืองฝาง อำเภอ เมือง จังหวัด อุตรดิตถ์

จำนวนนักเรียน 50 คน จำนวน ครู 8 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนวัดดอยแก้ว ตั้งอยู่เลขที่ 62 หมู่ที่ 2 ตำบลแสนตอ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ ปัจจุบันเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนทั้งสิ้น 50 คน มีนักเรียนระดับปฐมวัย 11 คน มีนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 39 คน มีผู้บริหาร 1 คน มีครูประจำการ 6 คน ครูอัตราจ้าง 2 คน ชุกรการ 1 คน นักการภารโรง 1 คน รวมบุคลากร ทั้งสิ้น 11 คน

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

1. ผู้เรียนบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้เชิงรุกยังไม่เกิดขึ้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. ครูบางส่วนยังมีข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้ อีกทั้งการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูยังจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวัดและประเมินผลยังไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคลและการนำผลสะท้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

โรงเรียนวัดดอยแก้ว ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการในการพัฒนา ทั้ง 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. คณะครูได้ปรับกระบวนการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลผลการเรียน และพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับมาตรฐานและตัวชี้วัด รวมทั้งเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและชีวิตจริงของผู้เรียน

2. โรงเรียนให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยทางจิตใจ โดยครูผู้สอนเน้นการเสริมแรงเชิงบวก การใช้เหตุผล และการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าซักถาม มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3. ครูผู้สอนได้นำเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมทางการศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ลดบทบาทการบรรยาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและเกิดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

4. โรงเรียนใช้จุดเด่นของการเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในการดูแลผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่าง ใกล้ชิด ส่งผลให้สามารถจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล

5. ครูผู้สอนมีการพัฒนาสื่อและปรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยคำนึงถึงความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน พร้อมทั้งใช้วิธีการวัด และประเมินผลที่ยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาและประสบความสำเร็จได้ตาม ศักยภาพของตนเอง

ผลลัพธ์

1. ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีพัฒนาการด้านการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณดีขึ้น

2. ผลลัพธ์ด้านครูและสถานศึกษา

ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพและนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ สถานศึกษายังสามารถนำ ข้อมูลสารสนเทศมาใช้เป็นฐานในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 4 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ชื่อโรงเรียน บ้านป่าเช่า (ประชานุสรณ์) กลุ่มโรงเรียน เมืองอุดรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
จำนวน นักเรียน 71 คน จำนวนครู 7 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนบ้านป่าเช่า (ประชานุสรณ์) เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กในเขตพื้นที่บริการและชุมชนใกล้เคียง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 71 คน และมีบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 11 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา โรงเรียนบ้านป่าเช่า (ประชานุสรณ์) มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน การจัดการศึกษา ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่าง รอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และทักษะชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

สภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ครูต้องรับผิดชอบงานหลายด้านควบคู่กับ การจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน ทั้งงานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานงบประมาณ และงาน ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนา นวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ และดูแลผู้เรียนได้ไม่เต็มที่ นอกจากนี้ งบประมาณและทรัพยากรทางการ ศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การพัฒนาสื่อต่างๆ ยังไม่ครอบคลุมตามความต้องการ

สภาพปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านความรู้ พื้นฐาน ความพร้อมในการเรียนรู้ และสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

1. ครูศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล เพื่อออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสถานศึกษา
2. ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสื่อ DLTV คลิปวิดีโอ สื่อมัลติมีเดีย และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ DLTV คลิปวิดีโอ สื่อมัลติมีเดีย แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ทดลอง สำรวจ สืบค้น อภิปราย และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เชื่อมโยง สรุปผลการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน

4. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การนำเสนอผลงาน และสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบของนักเรียน

5. ครูวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน แบบทดสอบ และแฟ้มสะสมงาน เพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

6. นำผลการประเมินผู้เรียนมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้เรียน เพื่อนำมาปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลลัพธ์

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้มีความสนใจ กระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น โดยสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ส่งผลให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด โดยผู้เรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร

4. ครูมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียนที่เป็นปัจจุบัน สามารถนำผลการประเมินและข้อมูลสะท้อนกลับมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 5 การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและคละชั้น

ชื่อโรงเรียน บ้านท่าอวน กลุ่มโรงเรียน เมืองตรอน 2 อำเภอ ตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

จำนวน นักเรียน 30 คน จำนวนครู จำนวน 7 คน ผู้บริหาร 1 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนบ้านท่าอวนเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 30 คน และบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 8 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 คน และครู 7 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง ถึงค่อนข้างยากจน ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและเกษตรกรรมตามฤดูกาล ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน ส่งผลให้มีข้อจำกัดในการดูแล ติดตาม และส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

จากบริบทของโรงเรียนบ้านท่าอวนซึ่งมีข้อจำกัดด้านจำนวนนักเรียนที่มีค่อนข้างน้อย ในแต่ละระดับชั้น จึงเผชิญความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบแยกชั้นเรียนตามปกติอาจไม่เหมาะสมกับบริบทและก่อให้เกิดภาระงานแก่ครูผู้สอน นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งด้านพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และจังหวะการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ขณะเดียวกัน ระบบการวัดและประเมินผลระดับชาติ ยังคงใช้เกณฑ์การประเมินตามระดับชั้นเรียนเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่สะท้อนพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้านในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุงแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

แนวทางการบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม โดยประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ควบคู่กับนวัตกรรม 5H ดังนี้

1. การจัดกลุ่มผู้เรียนอย่างยืดหยุ่น (Plan) ครูผู้สอนวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล และปรับปรุงแบบการจัดการเรียนรู้โดยจัดกลุ่มผู้เรียนแบบคละชั้น ภายในกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ทั้งกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม

2. การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 5H (Do)

- 2.1 H1 - Help Junior (พี่ช่วยน้อง) โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนต่างระดับชั้นได้เรียนรู้ร่วมกัน ให้น้องพี่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และทบทวนความรู้แก่รุ่นน้อง เช่น การฝึกอ่าน การเขียน และกิจกรรมภาษาไทยวันละคำ

2.2 H2 - Help Friend (เพื่อนช่วยเพื่อน) ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน โดยแลกเปลี่ยนความรู้และช่วยอธิบายเนื้อหาซึ่งกันและกัน

2.3 H3 - Help Yourself (นักเรียนช่วยตนเอง) ส่งเสริมให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 H4 - Help Student (ครูช่วยนักเรียน) ครูปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกและโค้ช (Coach) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ออกแบบภาระงานที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และจัดสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคลตามความจำเป็น

2.5 H5 - Help Your Home (บ้าน/ชุมชนช่วยนักเรียน) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การติดตามการอ่าน การทบทวนบทเรียน และการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันที่บ้าน

3. การนิเทศ ติดตาม และสะท้อนผลผ่าน PLC (Check & Act) โรงเรียนดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้นวัตกรรม 5H อย่างต่อเนื่อง โดยนำผลที่ได้เข้าสู่กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สะท้อนผล และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาสื่อและกิจกรรมให้สอดคล้องกับศักยภาพและพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์

1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ และมีภาวะผู้นำ จิตอาสา และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

2. ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดภาระและความกดดันจากการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการร่วมกันออกแบบ พัฒนา และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

3. สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคล และเกิดวัฒนธรรมองค์กรแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลและการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ผู้ปกครองและชุมชนมีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น ทั้งด้านการติดตาม ดูแล และสนับสนุนการศึกษา

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 6 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ชื่อโรงเรียน บ้านกองโค เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน พิชัยสงคราม อำเภอ พิชัย จังหวัดอุดรธานี

จำนวน นักเรียน 43 คน จำนวนครู จำนวน 8 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนบ้านกองโค ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบล คอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 6 โดยชุมชนบ้านกองโค มีความเข้มแข็งด้านทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งมีอาหารพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนยังเป็นแหล่งสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมั่งคั่ง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญของอำเภอพิชัย โดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้สืบทอดองค์ความรู้ ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยโรงเรียนนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา พบว่ายังมีข้อจำกัดหลายประการที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา โดยครูต้องรับผิดชอบภาระงานหลายด้านนอกเหนือจากการสอน ทำให้มีเวลาในการเตรียมการสอนและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างจำกัด ขณะเดียวกัน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศบางส่วนยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ตที่ขาดความเสถียร นอกจากนี้ ผู้เรียนบางส่วนยังขาดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ไม่แน่นอนและมีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้นักเรียนจำนวนมากอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายหรือญาติ ทำให้การดูแลและส่งเสริมการเรียนรู้จากครอบครัวเป็นไปได้ไม่เต็มที่ ผู้เรียนบางส่วนจึงมีความเสี่ยงต่อปัญหาด้านพฤติกรรมและการใช้สื่อที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการทางการศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยังส่งผลต่อความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

1. โรงเรียนนำบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการสู่หลักสูตรสถานศึกษาผ่านโครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการ 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์ โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้จากวิถีชีวิตชุมชน เช่น อาหารพื้นถิ่นและการเกษตร เข้ากับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้
2. โรงเรียนใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของปราชญ์ชาวบ้านในการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะด้านดนตรีพื้นบ้านมั่งคั่ง ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้แก้ปัญหาข้อจำกัดด้านบุคลากร และส่งเสริมการอนุรักษ์อัตลักษณ์ท้องถิ่น
3. โรงเรียนจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงตามวิถีชุมชน โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและเกิดระบบการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันอย่างเข้มแข็ง

ผลลัพธ์

ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

1. ครูผู้สอนร้อยละ 100 สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
2. ผู้เรียนร้อยละ 90 มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งเชื่อมโยงสู่ทักษะอาชีพได้อย่างเหมาะสม
3. ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน ร้อยละ 92.50 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับดีขึ้นไป และมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

1. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และสามารถสื่อสารคุณค่าของชุมชนได้อย่างมั่นใจ
2. การเรียนรู้ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จนสามารถจัดตั้งวงดนตรีมั่งคละยุวชนของโรงเรียนและเข้าร่วมแสดงในกิจกรรมสำคัญของชุมชน อันเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ปกครองที่เข้ามาเป็นแหล่งเรียนรู้และผู้สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนที่เข้มแข็ง ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับต่อโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ

ชื่อโรงเรียน วัดวังหมุ(นิมมานโกวิท) กลุ่มโรงเรียนป่าเขา-หาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
จำนวน นักเรียน 77 คน จำนวนครู 10 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนวัดวังหมุ (นิมมานโกวิท) ตั้งอยู่เลขที่ 46/1 หมู่ที่ 4 ตำบลหาดกรวด อำเภอเมือง อุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ บริเวณพื้นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำน่าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป โดยครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับ ปานกลางถึงรายได้น้อย มีบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครู 8 คน พนักงานราชการ 2 คน และเจ้าหน้าที่อื่น 2 คน แม้โรงเรียนจะมีข้อจำกัด ด้านอัตรากำลังครูในบางระดับชั้น แต่สามารถบริหารจัดการการเรียนการสอนได้โดยอาศัย ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

1. ด้านคุณภาพของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะ ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านการอ่าน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การใช้วิจารณญาณ และการแก้ปัญหา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายังต้อง เชื่อมโยงกับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนยังต้อง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดและการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ โดยโรงเรียนดำเนินการส่งเสริม ความร่วมมือกับโรงเรียนในเครือข่าย หน่วยงานทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญ จากภายนอก เพื่อร่วมออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online โดยเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้กับบริบทของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มโอกาส ทางการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2. การพัฒนาศักยภาพครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยโรงเรียนสนับสนุนให้ครู เข้าร่วมกิจกรรม PLC ในระดับสถานศึกษาและระดับเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา ผู้เรียน

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประยุกต์ใช้นวัตกรรม โดยโรงเรียนจัดเวทีแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและนวัตกรรมทางการศึกษาร่วมกับเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้ครูนำองค์ความรู้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ และนวัตกรรมที่ได้รับมาปรับใช้ในการพัฒนาห้องเรียนและนักเรียน โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง อันนำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเป้าหมายของสถานศึกษา

ผลลัพธ์

จากการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครือข่าย ส่งผลให้เกิดพัฒนาการในด้านผู้เรียน ครูผู้สอน และสถานศึกษา ดังนี้

1. ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายที่หลากหลาย ส่งผลให้มีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น สามารถคิดวิเคราะห์ สื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง รวมทั้งมีความกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

2. ผลลัพธ์ด้านครูผู้สอน

ครูมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ครูยังสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีและนวัตกรรมทางการศึกษามาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลลัพธ์ด้านสถานศึกษาและชุมชน

สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาที่เข้มแข็ง ทั้งกับโรงเรียนในเครือข่าย หน่วยงานภายนอก และชุมชน ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน สถานศึกษาสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรในชุมชนมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 8 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ชื่อโรงเรียน บ้านหน้าพระธาตุ กลุ่มโรงเรียน พิชัยดาบหัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

จำนวน นักเรียน 63 คน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา 9 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหน้าพระธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 63 คน และมีครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 12 คน โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป โดยชุมชนมีความสัมพันธ์และความร่วมมือกับสถานศึกษาตามแนวทางบ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามบริบทของพื้นที่ โรงเรียนจึงนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็น สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

1. ด้านการบริหารจัดการบุคลากร มีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังครู เนื่องจากจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียนและครูบางคนต้องรับผิดชอบการสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ควบคู่กับภาระงานอื่น ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. ด้านผู้เรียน มีความแตกต่างด้านพื้นฐานและศักยภาพในการเรียนรู้ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อีกทั้งนักเรียนบางส่วนอาศัยอยู่กับญาติ ทำให้การส่งเสริมและติดตามการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นรายบุคคล

3. ด้านสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษา มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ และการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้เรียนบางส่วน ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล การเรียนรู้แบบผสมผสาน และการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้เรียน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีความจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การดำรงชีวิต รวมทั้งพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงให้สามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ รวมทั้งนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

โรงเรียนบ้านหน้าพระธาตุได้นำนวัตกรรมการบริหารและการจัดการเรียนรู้ PATAD Model มาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

P: Plan (การวางแผน) ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ผลการดำเนินงาน และบริบทของสถานศึกษา ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

A: Activities (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร

T: Technology (การใช้เทคโนโลยี) โรงเรียนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบ NEW DLTV เป็นเครื่องมือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความรู้ พัฒนาทักษะดิจิทัล การสืบค้นข้อมูล การวิเคราะห์สารสนเทศ และการสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียน

A: Apply (การประยุกต์ใช้) โรงเรียนมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ผ่านการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและการฝึกปฏิบัติด้านอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ความรับผิดชอบ และการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

D: Development (การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง) ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพครู และยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ผลลัพธ์

1. ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญตามเป้าหมายของหลักสูตร สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น
2. ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน และใช้การวัดประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อสะท้อนพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม
3. การจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 9 การวัดประเมินผลและการจัดการเรียนรู้ด้วยข้อมูล

ชื่อโรงเรียน บ้านหาดจิว กลุ่มโรงเรียน เมืองฝาง อำเภอ เมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

จำนวน นักเรียน 76 คน จำนวนครู จำนวน 9 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหาดจิว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2476 ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหาดจิว อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ปัจจุบันเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน โรงเรียนให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 7 ตำบลหาดจิว โดยตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองอุดรดิตถ์ประมาณ 35 กิโลเมตร และห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประมาณ 33 กิโลเมตร ด้วยบริบทของการเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนมุ่งบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า พร้อมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนบ้านหาดจิวยึดหลักการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีการปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานและบริบทของสถานศึกษา โดยประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการและคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดหาและพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัย รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามความสนใจและความถนัด ส่งผลให้การพัฒนาสภาพแวดล้อมและโอกาสทางการเรียนรู้อย่างดำเนินการได้ไม่เต็มศักยภาพ ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่าผู้เรียนบางส่วนยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การสรุปองค์ความรู้ การคิดคำนวณ และการสื่อสารภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัวยังส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนบางราย ขณะเดียวกันโรงเรียนมีผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการดูแลและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

โรงเรียนบ้านหาดจิวได้พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควบคู่กับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ผ่านกระบวนการ ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน การประเมินภาระงาน และแฟ้มสะสมงาน เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างรอบด้าน

2. การประเมินเพื่อพัฒนา ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนา การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

3. การติดตามผู้เรียนรายบุคคล จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียน พฤติกรรม และ พัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้ในการติดตาม ดูแลช่วยเหลือ และวางแผนพัฒนาผู้เรียน ได้ตรงตามความต้องการ

4. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูล นำเทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการ จัดเก็บ วิเคราะห์ และรายงานผลการเรียนรู้ ช่วยเพิ่มความถูกต้อง รวดเร็ว และประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา

5. การใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการนิเทศภายในและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำสารสนเทศมาใช้ วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ผลลัพธ์

จากการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหาดจิว ส่งผลให้ เกิดผลลัพธ์ด้านผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยผลการทดสอบระดับชาติ ได้แก่ RT, NT และ O-NET เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ควบคู่กับการมีพัฒนาการด้านระเบียบวินัย และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่หลากหลาย พร้อมทั้งดำเนินการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเป้าหมายการเรียนรู้ รวมทั้งนำข้อมูลผลการประเมินมาใช้วิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลได้อย่างเป็นระบบ

3. สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนา พฤติกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ

ตัวอย่างมาตรฐานที่ 10 ผลลัพธ์ผู้เรียน

ชื่อโรงเรียน บ้านห้วยทราย กลุ่มโรงเรียนทุ่งเวพูน-พระแท่นศิลาอาสน์ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

จำนวน นักเรียน 36 คน จำนวนครู จำนวน 9 คน

ทำการสอน ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สภาพบริบทโรงเรียน

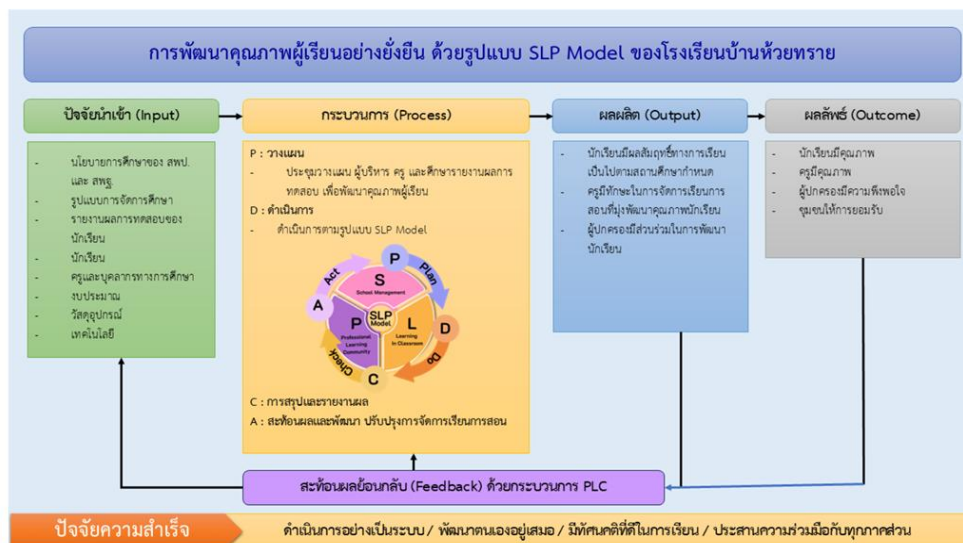
โรงเรียนบ้านห้วยทราย ตั้งอยู่เลขที่ 38/2 หมู่ที่ 3 ตำบลด่านแม่คำมัน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครู 3 คน ครูช่วยราชการ 1 คน พนักงานราชการ 2 คน ครูอัตราจ้าง 2 คน พี่เลี้ยงเด็กพิการ 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน และนักการภารโรง 1 คน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม NEW DLTV ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างทั่วถึง ภายใต้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และวงจรคุณภาพ PDCA โดยยึดหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม และค่านิยมองค์กร TEAM เป็นแนวทางในการดำเนินงาน การบริหารจัดการดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในที่เป็นระบบ สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา โรงเรียนบ้านห้วยทรายมีระบบการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมและได้รับความร่วมมือจากชุมชนและภาคีเครือข่ายเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนมีความจำเป็นต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้และความเชี่ยวชาญตามภาระงาน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีความท้าทายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายให้เข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการติดตาม วัดและประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาตนเองและปรับปรุง การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

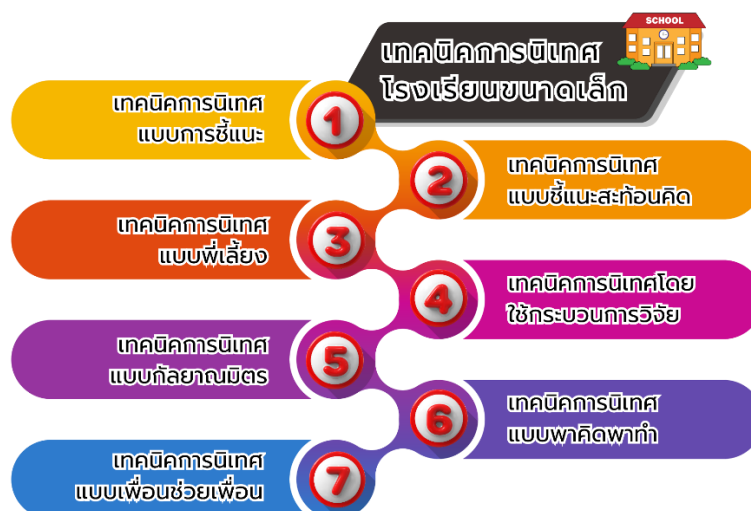
ผลลัพธ์

1. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยระบบคุณภาพ ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และสนับสนุนทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการการเรียนรู้
2. ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีในการ เรียนรู้ และพัฒนาทักษะการคิด การปฏิบัติ และการแก้ปัญหาได้ตามศักยภาพ
4. ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และร่วมพัฒนาสถานศึกษาผ่านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและข้อเสนอแนะจากชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ

เทคนิคการนิเทศโรงเรียนขนาดเล็ก

ภาพที่ 15 เทคนิคการนิเทศโรงเรียนขนาดเล็ก

- 2.1 เทคนิคการนิเทศแบบการชี้แนะ
- 2.2 เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด
- 2.3 เทคนิคการนิเทศแบบพี่เลี้ยง
- 2.4 เทคนิคการนิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัย
- 2.5 เทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร
- 2.6 เทคนิคการนิเทศแบบพาคิดพาคำ
- 2.7 เทคนิคการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

1. เทคนิคการนิเทศแบบการชี้แนะ (Coaching Techniques)

เป็นเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญการ (Coach) ในลักษณะที่ได้รับคำแนะนำหรือเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน ในการนำเทคนิคนี้ไปใช้ มีหลักการและแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1.1 หลักการสำคัญของการนิเทศแบบชี้แนะ

- 1.1.1 การเรียนรู้วิธีการทำงานพัฒนางานจากผู้เชี่ยวชาญ
- 1.1.2 ลักษณะการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานโดยมีผู้เชี่ยวชาญแนะนำอย่างใกล้ชิด
- 1.1.3 ผู้เป็นโค้ชหรือผู้เชี่ยวชาญ มีความเชี่ยวชาญเพียงพอที่จะเป็นผู้แนะนำ
- 1.1.4 บรรยากาศของการ Coaching เป็นบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตร

1.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศแบบชี้แนะ

1.2.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวทางการนิเทศ

ผู้นิเทศศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน จุดเด่น และประเด็นที่ควรพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานห้องเรียนในแต่ละด้าน โดยด้านกายภาพและเทคโนโลยี มุ่งสำรวจความพร้อมของสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น DLTV และ Smart Device ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ มุ่งวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้และทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกของครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้กำหนดแนวทางการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา

1.2.2 การสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องเรียน

ผู้นิเทศนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมาใช้เป็นฐานในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและความไว้วางใจในการนิเทศ โดยเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นทางวิชาชีพแก่ครูผ่านการให้ข้อเสนอแนะเชิงบวกและการชื่นชมผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม ในส่วนที่ครูดำเนินการได้ดีตามมาตรฐานห้องเรียน พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาจากห้องเรียนตามสภาพเดิมสู่ห้องเรียนคุณภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนา

1.2.3 การใช้คำถามเชิงสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา

ผู้นิเทศใช้คำถามเชิงสะท้อนคิดเพื่อกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และร่วมค้นหาแนวทางพัฒนาห้องเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมุ่งส่งเสริมการบูรณาการสื่อดิจิทัล การจัดการเรียนรู้แบบควบชั้น และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีผ่านกระบวนการ PLC เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

ผู้นิเทศและครูร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานห้องเรียน โดยร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตจริง รวมทั้งวางแผนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนส่งเสริมการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยี AI เพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ที่นำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.5 การนิเทศเชิงปฏิบัติการและการเป็นพี่เลี้ยง

ผู้นิเทศให้คำแนะนำ สนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยงแก่ครูอย่างใกล้ชิดในระหว่างการนำแนวทางที่ได้ร่วมกันออกแบบไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกตามแนวทาง Active Learning เพื่อให้ครูมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ทั้งนี้ ผู้นิเทศติดตามผลการดำเนินงานผ่านการสังเกตการจัดการเรียนรู้ พร้อมให้ข้อเสนอแนะและความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด

1.2.6 การประเมินผลลัพธ์และสะท้อนผลการนิเทศ

ผู้นิเทศร่วมกับครูประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนามาตรฐานห้องเรียน โดยมุ่งผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามตัวชี้วัดที่กำหนด ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ การคิดวิเคราะห์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันสรุปและสะท้อนผลการนิเทศ เพื่อค้นหาจุดเด่น แนวทางพัฒนา และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ในรอบถัดไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 เป้าหมาย

1.3.1 เป้าหมายระดับครู

- 1) ครูสามารถปรับบทบาทจากผู้บรรยาย มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ครูมีทักษะการคิดเชิงสะท้อนคิด สามารถวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ด้วยเทคโนโลยี เพื่อนำมาออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างแม่นยำ
- 3) ครูสามารถออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ บูรณาการสื่อดิจิทัลและ | การสอนแบบควซันเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งสามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงได้อย่างสอดคล้องกับกิจกรรม
- 4) ครูมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ เปิดรับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผ่านกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง

1.3.2 เป้าหมายระดับห้องเรียน

- 1) ห้องเรียนมีบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร ปลอดภัยทางจิตวิทยา มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าคิดและมีส่วนร่วม
- 2) ห้องเรียนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ที่ทำงาน ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและคุ้มค่า
- 3) ห้องเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่น รองรับการจัดการเรียนการสอนแบบ ควซัน และเป็นพื้นที่เปิดที่สามารถดึงแหล่งเรียนรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการได้อย่าง กลมกลืน

1.3.3 เป้าหมายระดับผู้เรียน

- 1) ผู้เรียนมีความสุข กระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียน และมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ในฐานะผู้สร้างองค์ความรู้
- 2) ผู้เรียนมีพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น บรรลุตาม มาตรฐานและตัวชี้วัดที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา สามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้ไปเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตจริงและทักษะอาชีพได้
- 4) ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ | ตามหลักสูตร และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล

2. เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด

การชี้แนะสะท้อนคิด เป็นเทคนิคในการให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษาพร้อมกระตุ้นให้เกิดการคิดไตร่ตรองทบทวน พินิจวิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบโดยใช้สติและมีสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1 หลักการสำคัญของการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด

- 2.1.1 มุ่งให้ครูทบทวนตนเองและเรียนรู้จากประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง
- 2.1.2 ส่งเสริมการมองเห็นจุดเด่นและโอกาสในการพัฒนา โดยไม่ตัดสินหรือมุ่งค้นหาข้อบกพร่อง
- 2.1.3 ให้ความสำคัญกับการรับฟังและทำความเข้าใจบริบทของครู พร้อมบันทึกประเด็นสำคัญอย่างเป็นระบบ
- 2.1.4 ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อส่งเสริมการวิเคราะห์และค้นหาแนวทางพัฒนด้วยตนเอง
- 2.1.5 เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเลือกแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

2.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด

- 2.2.1 การสร้างความไว้วางใจและการเปิดใจ
ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยคำนึงถึงบริบทและข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น ลดความกังวล และส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาห้องเรียนร่วมกัน
- 2.2.2 การเปิดพื้นที่เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ผู้นิเทศส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนและสะท้อนประสบการณ์จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ทั้งในด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่นและประเด็นที่สามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
- 2.2.3 การรับฟังอย่างลึกซึ้งโดยไม่ตัดสิน
ผู้นิเทศรับฟังความคิดเห็น มุมมอง และประสบการณ์ของครูด้วยความตั้งใจ พร้อมสังเกตการจัดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน โดยเปิดใจและหลีกเลี่ยงการตัดสินหรือสรุปผลก่อนทำความเข้าใจบริบทที่แท้จริงของครู
- 2.2.4 การใช้คำถามเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน
ผู้นิเทศใช้คำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมให้ครูได้สะท้อนคิดและพิจารณาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดการเรียนรู้แบบควบบัซซ์ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.2.5 การแสดงความเข้าใจและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ผู้นิเทศมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครู พร้อมสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อร่วมกันพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.6 การให้ข้อเสนอแนะและแนะแนวทางเชิงสร้างสรรค์

ผู้นิเทศเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการบูรณาการทักษะชีวิตและทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทและการใช้ชีวิตของผู้เรียนในสถานการณ์จริง

2.2.7 การกระตุ้นและเสนอแนะทางสู่การพัฒนา

ผู้นิเทศสนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้การประเมินตามสภาพจริง ควบคู่กับการใช้ปัญหาประติษฐ์และสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ ติดตาม และส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม

2.2.8 การส่งเสริมความเป็นเจ้าของการพัฒนา

ผู้นิเทศและครูร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยสนับสนุนให้ครูวางแผนและตัดสินใจเลือกวิธีการปรับปรุงห้องเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.2.9 การกำหนดและติดตามเป้าหมายร่วมกัน

ผู้นิเทศและครูร่วมกันวางเป้าหมายการพัฒนาและกำหนดเกณฑ์ความสำเร็จที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสร้างบรรยากาศแห่งความสุขในการเรียนรู้

2.2.10 การติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ผู้นิเทศดำเนินการติดตามความก้าวหน้าและให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งผ่านช่องทางออนไลน์และการนิเทศในพื้นที่จริง เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา

2.3 เป้าหมาย

2.3.1 เป้าหมายระดับครู

- 1) ครูมีทักษะในการทบทวน ไตร่ตรอง และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง สามารถวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
- 2) ครูมีความรู้สึกรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนา สามารถวางแผนเลือกแนวทางการปรับปรุงห้องเรียนที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนขนาดเล็กของตนเอง
- 3) ครูสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การสอนแบบควซัน และบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ครูสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และสารสนเทศทางการศึกษา มาใช้วิเคราะห์ผู้เรียน และออกแบบการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้อย่างเหมาะสม

5) ครูเปิดใจรับฟัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนเพื่อนร่วมวิชาชีพ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง

2.3.2 เป้าหมายระดับห้องเรียน

1) ห้องเรียนมีบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร และปลอดภัยทางจิตใจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสุข ความมั่นใจ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

2) ห้องเรียนได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความคล่องตัวในการจัดกิจกรรม รองรับการเรียนรู้แบบควซัน และใช้สื่อรวมถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้จากท้องถิ่นและชุมชน เข้ากับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2.3.3 เป้าหมายระดับผู้เรียน

1) ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้มีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร พัฒนาความสามารถด้านการคิด การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2) ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ความสนใจ และความแตกต่างของแต่ละบุคคลอย่างทั่วถึง

3) ผู้เรียนมีความสุขและความพึงพอใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายของมาตรฐานห้องเรียนที่สถานศึกษากำหนดร่วมกัน

3. เทคนิคการนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentoring)

เป็นเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาและช่วยเหลือครูในลักษณะพี่เลี้ยงโดยให้ผู้ที่มีความสามารถ หรือเป็นที่ยอมรับ หรือผู้บริหารในหน่วยงานให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือรุ่นน้อง หรือผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่องานหรือการจัดการเรียนรู้ ให้มีศักยภาพสูงขึ้น การนิเทศแบบพี่เลี้ยง เป็นเทคนิคในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กรที่ต้องการจะให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การเป็นพี่เลี้ยงเลือกจากผู้ที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับ หรือผู้บริหารในหน่วยงานมาให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือรุ่นน้อง หรือผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าในเรื่องที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่องาน เพื่อให้มีศักยภาพสูงขึ้น ซึ่งอาจไม่เกี่ยวกับหน้าที่ในปัจจุบันโดยตรงก็ได้ โดยเรียกผู้ที่ทำหน้าที่พี่เลี้ยงว่า Mentor และผู้ที่ได้รับการดูแลจากพี่เลี้ยง เรียกว่า Mentee (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) และ อัญชลี ธรรมะวิสิฏ์ (2552))

3.1 หลักการสำคัญของการนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentoring)

3.1.1 สร้างความสัมพันธ์ที่ตั่งอยู่บนความไว้วางใจ เปิดใจ และเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ร่วมกัน

3.1.2 แสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการทำงาน ทัศนคติ และความเป็นมืออาชีพ

3.1.3 เน้นการรับฟังอย่างใส่ใจ และใช้คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อให้ค้นพบแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.1.4 ให้ข้อมูลสะท้อนกลับเชิงบวกที่สร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาและปรับปรุงงานมากกว่าการจับผิด

3.1.5 ทำงานร่วมกันในฐานะกัลยาณมิตร หนุนเสริมและสร้างความมั่นใจให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

3.1.6 ปรับกระบวนการให้ยืดหยุ่นตามบริบทหน้างานจริง และร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

3.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentoring)

3.2.1 การสร้างสัมพันธ์ภาพและการจับคู่พัฒนา

ผู้นิเทศศึกษาบริบท ความต้องการ และศักยภาพของครูแต่ละคน เพื่อคัดเลือกและจับคู่ครูพี่เลี้ยงกับครูผู้รับการพัฒนาให้เหมาะสม โดยสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ และความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

3.2.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน

ผู้นิเทศร่วมกับครูพี่เลี้ยงและครูผู้รับการพัฒนาวเคราะห์จุดเด่น ประเด็นที่ควรพัฒนา และความต้องการในการพัฒนา พร้อมกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน

3.3.3 การให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางการพัฒนา

ผู้นิเทศและครูพี่เลี้ยงร่วมกันให้คำปรึกษา แนะนำ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาชีพ พร้อมใช้คำถามกระตุ้นการคิดเพื่อส่งเสริมให้ครูผู้รับการพัฒนาได้ทบทวนการปฏิบัติงาน ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

3.3.4 การสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติจริง

ผู้นิเทศติดตาม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการนำแนวทางที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ทั้งด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็น พร้อมส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงาน และแสดงศักยภาพผ่านกิจกรรมทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษา และเครือข่าย

3.3.5 การสะท้อนผลและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา

ผู้นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และครูผู้รับการพัฒนาร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานและทบทวนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานของความเข้าใจ และการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง ต่อยอด และพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

3.3 เป้าหมาย

3.3.1 เป้าหมายระดับครู

1) ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน สามารถรับมือกับปัญหา อุปสรรค และสถานการณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม จากการได้รับคำปรึกษาและการสนับสนุนจากพี่เลี้ยง

2) ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง ก้าวข้ามข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ และออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รวมถึงประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการรับข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ และสามารถนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ต่อยอดจุดแข็ง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

4) ครูมีผลงานเชิงประจักษ์ ได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพทางวิชาชีพ และมีความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3.3.2 เป้าหมายระดับห้องเรียน

1) ห้องเรียนได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เพียงพอและพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้

2) ห้องเรียนมีบรรยากาศเชิงบวก มีการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

3) ห้องเรียนเป็นพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่เปิดโอกาสให้ครูและเครือข่ายทางการศึกษาได้ร่วมเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกัน

3.3.3 เป้าหมายระดับผู้เรียน

1) ผู้เรียนได้รับการดูแลและจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ผู้เรียนมีความสุข มีแรงจูงใจ และรู้สึกปลอดภัยในการเรียนรู้ จากบรรยากาศชั้นเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาและการมีส่วนร่วม

3) ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะชีวิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น บรรลุตามเป้าหมายของมาตรฐานห้องเรียนและคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

4. เทคนิคการนิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัย

เป็นการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกหลักในการนิเทศการศึกษา โดยผู้นิเทศและครูผู้สอนร่วมกันดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาในชั้นเรียน การสร้างและพัฒนาวัตกรรมการหรือสื่อการสอนบนฐานของทฤษฎี การนำไปทดลองใช้และเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการสรุปผลและเผยแพร่ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม

4.1 หลักการสำคัญของการนิเทศ

4.1.1 การดำเนินงานทุกขั้นตอนต้องอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีการอ้างอิงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ

4.1.2 ผู้นิเทศไม่ได้ทำหน้าที่เพียงผู้ประเมินผล แต่เป็นผู้ร่วมวิจัยที่ทำงานร่วมกับครูผู้สอนในการวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน

4.1.3 การตัดสินใจ การสรุปผล และการพัฒนางาน ต้องตั้งอยู่บนข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานจริง ไม่ใช่การคาดเดาหรือความรู้สึกส่วนบุคคล

4.1.4 มุ่งเน้นการสร้างสรรค์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริงของครูผู้สอน

4.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัย

เทคนิคนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

4.2.1 ผู้นิเทศและครูร่วมกันศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน วิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง โดยพิจารณาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

4.2.2 ร่วมกันออกแบบแนวทางแก้ปัญหา โดยพัฒนาสื่อ นวัตกรรม หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อ้างอิงหลักการและทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพของสื่อ ก่อนนำไปใช้จริง

4.2.3 นำสื่อหรือนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงในชั้นเรียน พร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

4.2.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่เหมาะสม หรือวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามลักษณะของข้อมูล จากนั้นสรุปผลตามวัตถุประสงค์และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบการวิจัยตามความเหมาะสม

4.2.5 นำผลการดำเนินงานหรือนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จไปเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อขยายผลและต่อยอดองค์ความรู้ เช่น การนำเสนอในเวทีวิชาการ การตีพิมพ์บทความ หรือการเผยแพร่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4.3 เป้าหมาย

4.3.1 เป้าหมายระดับครู

1) ครูมีสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

2) ครูสามารถออกแบบ พัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของสื่อ นวัตกรรม หรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่อ้างอิงหลักวิชาการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง

3) ครูปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติงานจริงและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นฐานในการประเมินและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

4) ครูมีผลงานวิชาการและรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ สามารถนำไปใช้ในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประกอบการประเมินวิทยฐานะได้

4.3.2 เป้าหมายระดับห้องเรียน

1) ห้องเรียนได้รับการพัฒนาด้วยการนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่างตรงประเด็นและเป็นระบบ ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3) ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งข้อมูลจากการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งเป็นต้นแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พร้อมสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงาน

4.3.3 เป้าหมายระดับผู้เรียน

- 1) ผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้หรือมีความต้องการได้รับการส่งเสริมช่วยเหลืออย่างเหมาะสมผ่านสื่อและนวัตกรรมที่ออกแบบขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะด้าน
- 2) ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
- 3) ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยสามารถตรวจสอบและยืนยันผลได้จากข้อมูลที่เป็นระบบ สอดคล้องกับเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานห้องเรียนของสถานศึกษา

5. เทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

เป็นการนิเทศการศึกษาที่น้อมนำหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการมาเป็นกรอบแนวคิดและแนวปฏิบัติ โดยมุ่งสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความไว้วางใจ และความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นเพื่อนร่วมคิด ที่ปรึกษา และผู้สนับสนุนการพัฒนา คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และรับฟังด้วยความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การลดความกังวลในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างขวัญกำลังใจ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขและยั่งยืน

5.1 หลักการสำคัญของการนิเทศ

การนิเทศรูปแบบนี้ยึดหลักการปฏิบัติที่สะท้อนคุณลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ ดังนี้

5.1.1 การสร้างความไว้วางใจและเป็นที่พึ่ง (ปิโย และ ครุ) วางตัวให้เป็นที่สบายใจ เข้าถึงง่าย น่าสนิทสนม ชวนให้อยากปรึกษาไต่ถาม ในขณะเดียวกันก็มีความน่าเคารพ ประพฤติตนสมฐานะให้เกิดความรู้สึกรับรองและเป็นที่พึ่งได้

5.1.2 การเป็นแบบอย่างและการพัฒนาตนเอง (ภาวนิโย) ผู้นิเทศต้องทรงภูมิปัญญา น่ายกย่อง เป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและศรัทธา

5.1.3 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และรับฟังด้วยความอดทน (วตฺตา จ และ วจนฺทขโม) รู้จักพูดชี้แจงให้เข้าใจ ให้คำแนะนำและตักเตือนอย่างมีศิลปะ พร้อมทั้งเปิดใจรับฟังคำปรึกษา ชักถาม หรือวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความอดทน ไม่ฉุนเฉียว

5.1.4 การชี้แนะอย่างลึกซึ้งและไปสู่ทางที่ถูก (คมฺภีรณฺจ กถํ กตฺตา และ โน จฺญฐาเน นิโยชเย) สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย และชี้แนะแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง ไม่ชักนำหรือแนะนำไปในทางที่ผิดหลักวิชาการหรือเสื่อมเสีย

5.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

จากการนำหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถกำหนดเป็นขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

5.2.1 ผู้นิเทศเข้าพบครูผู้สอนด้วยท่าที่เป็นมิตร สุภาพ และให้เกียรติ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ครูรู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจ และกล้าเปิดเผยสภาพปัญหาหรือความต้องการที่แท้จริงในการจัดการเรียนรู้

5.2.2 ผู้นิเทศรับฟังปัญหา อุปสรรค และความต้องการของครูด้วยความตั้งใจ และอดทน โดยไม่ด่วนตัดสินหรือสรุปปัญหาแทนครู เปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนความคิดเห็น และประสบการณ์อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

5.2.3 ผู้นิเทศให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการสื่อสารเชิงบวก พร้อมทั้งใช้ความรู้และประสบการณ์ในการอธิบายประเด็นที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลจริง

5.2.4 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแนวทางแก้ไขปัญหา โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ให้คำปรึกษา และเป็นที่พึ่งทางวิชาการ พร้อมทั้งติดตามและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

5.2.5 การสะท้อนผลและการเป็นแบบอย่าง โดยผู้นิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้กำลังใจ ยกย่อง และชื่นชมความก้าวหน้าของครูตามความเหมาะสม รวมทั้งประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและธำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน

5.3 เป้าหมาย

5.3.1 เป้าหมายระดับครู

- 1) ครูลดความเครียด มีความสุขในการปฏิบัติงาน เปิดใจรับการนิเทศ โดยไม่รู้สึกว่าการกำลังถูกประเมินหรือตรวจสอบ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น
- 2) ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ กล้าที่จะสะท้อนปัญหาและขอคำปรึกษาจากผู้นิเทศหรือผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงไปตรงมา
- 3) ครูซึมซับคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรจากผู้นิเทศ นำไปสู่การมีเมตตา อดทน และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

5.3.2 เป้าหมายระดับห้องเรียน

- 1) เกิดการส่งต่อแนวคิดและพฤติกรรมเชิงบวกจากผู้นิเทศสู่ครู และจากครูสู่ผู้เรียน ส่งผลให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความเมตตา ความไว้วางใจ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- 2) ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่อบอุ่นและปลอดภัย ผู้เรียนไม่กลัวการทำผิดพลาด กล้าซักถาม และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่
- 3) เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ส่งผลให้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และการรังแกกันในชั้นเรียนลดลง

5.3.3 เป้าหมายระดับผู้เรียน

- 1) ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังความมีเมตตา ความเคารพผู้อื่น อดทน และทักษะการรับฟังผู้อื่น จากการซึมซับแบบอย่างพฤติกรรมเชิงบวกของครู

2) ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน ต่อเพื่อน และต่อการเรียนรู้

3) เมื่อผู้เรียนมีความสุขและไว้วางใจครูผู้สอน จะเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการที่สูงขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานห้องเรียนของสถานศึกษา

6. เทคนิคการนิเทศแบบพาคิดพาททำ

เป็นเทคนิคการนิเทศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงร่วมกัน โดยส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการมีเพื่อนคู่คิด ผู้นิเทศไม่ได้ทำหน้าที่เพียงสั่งการหรือให้คำแนะนำจากภายนอก แต่ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับครู เพื่อให้ครูเกิดทักษะ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และสามารถพัฒนางานของตนเองจนประสบความสำเร็จได้อย่างมีความสุข

6.1 หลักการสำคัญของการนิเทศ

6.1.1 การพัฒนางานที่มีความซับซ้อนหรือท้าทายจะประสบผลสำเร็จได้ดี เมื่อครูมีเพื่อนคู่คิดที่มีความรู้ ความชำนาญ และพร้อมให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และร่วมปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด

6.1.2 ครูควรได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในลักษณะเดียวกับที่คาดหวังให้นำไปใช้กับผู้เรียน กล่าวคือ เมื่อครูได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ย่อมสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.3 มุ่งเน้นให้ครูค้นพบความต้องการในการพัฒนางานของตนเอง และนำประเด็นดังกล่าวมาวางแผนและพัฒนาเป็นโครงการพัฒนางานที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม

6.1.4 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูนำผลงานไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อขยายผลการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ

6.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศแบบพาคิดพาททำ

6.2.1 ผู้นิเทศและครูร่วมทำกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ สะท้อนความรู้สึก และประสบการณ์จากการนิเทศที่ผ่านมา ทั้งในด้านความสำเร็จและอุปสรรค พร้อมทั้งร่วมกันระดมความคิดเพื่อสรุปคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดีตามหลักกาลยาณมิตร

6.2.2 ผู้นิเทศใช้คำถามกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องการพัฒนาตนเอง จากนั้นให้ครูเลือกประเด็นสำคัญ 1-2 ประเด็น เพื่อนำมาจัดทำเป็นโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เสนอแนวคิดและให้คำปรึกษา ขณะที่ครูเป็นผู้วางแผนและจัดทำโครงการด้วยตนเอง

6.2.3 ผู้นิเทศและครูทำหน้าที่เป็นเพื่อนคู่คิด ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ออกแบบสื่อ กิจกรรม และเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ

6.2.4 ครูนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริง โดยผู้นิเทศปรับบทบาทจากผู้สังเกตการณ์ มาเป็นเพื่อนคู่คิดหรือผู้ช่วยสอน ร่วมให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียนอย่างใกล้ชิด

6.2.5 ภายหลังการจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศและครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงาน นำเสนอผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลย้อนกลับ เชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาาร่วมกัน

6.2.6 ครูนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้หรือโครงการ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแฟ้มสะสมงาน เพื่อรวบรวมหลักฐานการพัฒนาและต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

6.2.7 ผู้นิเทศและครูร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ โดยผู้นิเทศให้กำลังใจ และชื่นชมความก้าวหน้าในการพัฒนา พร้อมทั้งร่วมกันแสวงหาเวทีหรือจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอ ผลงานและเผยแพร่ผลสำเร็จสู่สาธารณะ

6.3 เป้าหมาย

6.3.1 เป้าหมายระดับครู

1) ครูเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ จากการได้รับการสนับสนุนและการลงมือปฏิบัติจริงร่วมกับผู้นิเทศ มิใช่เพียงการรับฟังแนวคิดหรือ ทฤษฎี

2) ครูมีความสุขในการปฏิบัติงาน ลดความเครียดและความรู้สึกโดดเดี่ยว เนื่องจากตระหนักว่ามีเพื่อนคู่คิดที่เป็นกัลยาณมิตรคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน

3) ครูสามารถสะท้อนความต้องการในการพัฒนาตนเอง และพัฒนา โครงการจัดการเรียนรู้จนเกิดผลเป็นรูปธรรม พร้อมมีแฟ้มสะสมงานที่สามารถนำไปใช้เป็นผลงาน ทางวิชาชีพได้

6.3.2 เป้าหมายระดับห้องเรียน

1) บรรยากาศในห้องเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) เนื่องจากครูได้นำประสบการณ์จากกระบวนการนิเทศมาประยุกต์ใช้ในการ จัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดและการลงมือปฏิบัติจริง

2) ห้องเรียนได้รับการพัฒนาผ่านโครงการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งผลให้ ปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและตรงตามความต้องการ

6.3.3 เป้าหมายระดับผู้เรียน

1) ผู้เรียนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่สอดคล้องกับปัญหาและความสนใจของตนเองอย่างเหมาะสม

2) ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจ ในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3) ผู้เรียนมีทักษะการคิด การแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานห้องเรียนของสถานศึกษา

7. เทคนิคการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูที่เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สังเกตการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การนิเทศรูปแบบนี้แตกต่างจากการนิเทศแบบดั้งเดิมที่ครูมักอยู่ในสถานะผู้รับการประเมิน โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความเสมอภาค และการเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาชีพ จึงช่วยลด ความกังวลจากการนิเทศ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างแท้จริง

7.1 หลักการสำคัญของการนิเทศ

เทคนิคการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีหลักการและแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

7.1.1 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีสถานะเท่าเทียมกันในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ พร้อมรับฟัง เปิดใจ และเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยปราศจากความรู้สึกของการสั่งการหรือ การบังคับบัญชา

7.1.2 การดำเนินงานทุกขั้นตอนต้องเกิดจากการปรึกษาหารือและข้อตกลงร่วมกันล่วงหน้า ทั้งในด้านบทบาทหน้าที่ เป้าหมายการนิเทศ และเครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม และประเมินผล

7.1.3 ผู้นิเทศมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้จริงในชั้นเรียน เช่น การช่วยดูแลผู้เรียน การสนับสนุนการจัดกิจกรรม หรือการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียน ขนาดเล็กที่มีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

7.1.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นไปในลักษณะสร้างสรรค์และส่งเสริมกำลังใจ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ

7.2 ขั้นตอนดำเนินการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

จากการสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติ สามารถจัดกระบวนการทำงานออกเป็น 5 ขั้นตอนหลัก เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

7.2.1 ครูในสถานศึกษา หรือเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน จับคู่กันตามความสมัครใจ หรือความสอดคล้องของกลุ่มสาระการเรียนรู้และช่วงชั้น พร้อมสร้างข้อตกลงพื้นฐานในการทำงาน ร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจและความเป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพ

7.2.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนด บทบาทการให้ความช่วยเหลือของผู้นิเทศให้ชัดเจน เช่น การช่วยดูแลผู้เรียน การสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การให้บริการสื่อหรือเทคโนโลยี การช่วยสอนซ่อมเสริม หรือการช่วย ตรวจผลงานของผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตและประเมินผล

7.2.3 ผู้รับการนิเทศดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ ขณะที่ผู้นิเทศปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนตามบทบาทที่ได้ตกลงร่วมกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและผู้เรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

7.2.4 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้นิเทศสังเกตและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่ได้กำหนดร่วมกันไว้

7.2.5 ภายหลังการจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศสะท้อนผลการสังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศอย่างสร้างสรรค์และเป็นกัลยาณมิตร พร้อมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น ข้อจำกัด และแนวทางพัฒนา เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

7.3 เป้าหมาย

7.3.1. เป้าหมายระดับครู

1) ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ลดความเครียดและข้อจำกัดในการสอน โดยเฉพาะการสอนคละชั้นหรือการสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับความเชี่ยวชาญ เนื่องจากมีเพื่อนครูคอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด

2) ครูมีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการรับฟังข้อเสนอแนะและการสะท้อนผลการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ อันนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3) สถานศึกษาเกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ครูมีพื้นที่ปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนปัญหา แนวทางแก้ไข และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

7.3.2. เป้าหมายระดับห้องเรียน

1) ห้องเรียน โดยเฉพาะห้องเรียนคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงมากขึ้น ส่งผลให้ปัญหาพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียนลดลง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การมีเพื่อนครูร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เช่น การสอนซ่อมเสริม หรือการดูแลกลุ่มย่อย ช่วยให้ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด และทันท่วงที

3) ผู้เรียนซึมซับแบบอย่างที่ดีจากการทำงานร่วมกันของครู ส่งผลให้บรรยากาศในชั้นเรียนเต็มไปด้วยความเป็นมิตร ความร่วมมือ และการทำงานเป็นทีม

7.3.3. เป้าหมายระดับผู้เรียน

1) ผู้เรียนทุกคนได้รับความเอาใจใส่และการดูแลที่เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และมีความสุขในการเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้รับการออกแบบและดูแลอย่างเหมาะสม

3) ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานห้องเรียนของสถานศึกษา

เครื่องมือการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรดิตถ์ เขต 1

เครื่องมือการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

ภาพที่ 16 เครื่องมือการดำเนินงานการพัฒนาการใช้มาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

4.1 แบบรายงานผลการใช้รูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

4.2 แบบประเมินระดับทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู
เปรียบเทียบปีการศึกษา 2567 กับปีการศึกษา 2568

4.3 แบบประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

4.4 แบบประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียน
ขนาดเล็ก ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์
เขต 1

4.5 แบบประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียน
ขนาดเล็ก ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

**แบบรายงานผลการใช้รูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

มาตรฐานที่.....
 ชื่อสถานศึกษา.....
 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน.....
 จำนวนนักเรียนทั้งหมด.....คน จำนวนข้าราชการครูและบุคลากร..... คน
 เปิดสอนระดับชั้น.....

ส่วนที่ 2 สภาพบริบทและปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.1 สภาพบริบทของโรงเรียนและชุมชน

.....

2.2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษา

.....

ส่วนที่ 3 วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

.....

ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน

4.1 ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

4.2 ผลลัพธ์ที่เกิดกับครูผู้สอน

.....

.....

.....

.....

4.3 ผลลัพธ์ที่เกิดกับสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

4.4 ผลลัพธ์ที่เกิดกับชุมชนและเครือข่าย

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 ภาคผนวกและภาพประกอบ

(ใส่ภาพประกอบพร้อมคำบรรยายได้ภาพให้ชัดเจน)

แบบประเมินระดับทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูผู้สอน

เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการ ปีการศึกษา 2567 และ 2568

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ข้อมูลผู้รับการประเมิน

ชื่อ-สกุล ครูผู้สอน.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

โรงเรียน.....ระดับชั้นที่สอน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมิน ประเมินระดับทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน

โดยทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมคะแนน 1-5 ลงในช่องปีการศึกษา 2567 และ 2568 เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการ

(เกณฑ์คะแนน: 5 = ยอดเยี่ยม, 4 = ดีมาก, 3 = ดี/ตามมาตรฐาน, 2 = พอใช้/กำลังพัฒนา, 1 = ปรับปรุง)

รายการประเมินสมรรถนะครู ด้าน Active Learning	ปี 2567 (คะแนน)	ปี 2568 (คะแนน)	ผลการ พัฒนา(+/-)	ระดับ คุณภาพ (ปี 2568)
ด้านที่ 1 การออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้				
1.1 ออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าการนั่งฟังบรรยาย				
1.2 ออกแบบกิจกรรม ใบงาน หรือภาระงานที่ยืดหยุ่นและรองรับความแตกต่างของผู้เรียน				
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมและบทบาทของครู (Facilitator)				
2.1 ปรับบทบาทจากผู้บรรยาย เป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะ กระตุ้น และตั้งคำถามท้าทายความคิด				
2.2 บูรณาการสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล/DLTV เข้ากับการทำกิจกรรมได้อย่างกลมกลืน				
2.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดกลุ่มทำงาน เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน				
2.4 เชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนเข้ากับสถานการณ์จริง บริบทของชุมชน หรือการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				

รายการประเมินสมรรถนะครู ด้าน Active Learning	ปี 2567 (คะแนน)	ปี 2568 (คะแนน)	ผลการ พัฒนา(+/-)	ระดับ คุณภาพ (ปี 2568)
ด้านที่ 3 การสร้างบรรยากาศ และการมีส่วนร่วม				
3.1 สร้างบรรยากาศเชิงบวก มีความปลอดภัย ทางจิตวิทยา ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าพูด และไม่กลัวที่จะตอบผิด				
3.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง				
ด้านที่ 4 การวัด ประเมินผล และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ				
4.1 วัดและประเมินผลตามสภาพจริง สัมเกต จากพฤติกรรม ชิ้นงาน และการปฏิบัติระหว่าง ทำกิจกรรม				
4.2 มีการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที เพื่อให้ผู้เรียน นำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเอง				
คะแนนรวม (เต็ม 50 คะแนน)				
คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5.00 คะแนน)				

สรุปผลการประเมินและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา (Coaching & Mentoring)

1. สรุปพัฒนาการภาพรวมของครูผู้สอน

- ☐ พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน (คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2567)
- ☐ ทรงตัว / รักษามาตรฐานได้ดี (คะแนนเฉลี่ยเท่าเดิม)
- ☐ ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม (คะแนนเฉลี่ยลดลง หรือยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน)

2. จุดเด่นที่ครูทำได้ดี

.....

3. จุดที่ควรพัฒนา/ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในระยะต่อไป

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

**แบบประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1**

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินประสิทธิผลและความสำเร็จของการนำรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ หรือผู้ประเมิน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นและสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

(เกณฑ์การให้คะแนน 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ ศึกษาพิเศษ
☐ คณะกรรมการ ก.ต.ป.น. ☐ อื่นๆ

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบ					
1.1 ความชัดเจนของคู่มือแนวปฏิบัติและเกณฑ์การประเมิน มาตรฐานห้องเรียน 10 ด้าน					
1.2 ความเหมาะสมของการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียม ความพร้อมให้แก่ครูและผู้บริหาร					
1.3 ความคล่องตัวในการนำรูปแบบการสอนแบบผสมผสาน และคละชั้นไปใช้จริงในห้องเรียน					
1.4 ประสิทธิภาพของระบบการนิเทศแบบชี้แนะ จากผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ที่เป็นกัลยาณมิตร					
1.5 การใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อสะท้อนผลและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม					
ประสิทธิผลและผลผลิตระดับห้องเรียน					
2.1 ห้องเรียนได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เชิงรุก ปลอดภัย และมีความยืดหยุ่น					
2.2 อุปกรณ์เทคโนโลยีและระบบ DLTV ถูกนำมาใช้อย่าง คุ้มค่า และลดข้อจำกัดเรื่องครูไม่ครบชั้น					
2.3 ครูสามารถปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก และ จัดการชั้นเรียนเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
2.4 ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และนำข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียน					
2.5 มีการตั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น ทูทางสังคม หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน					
ผลลัพธ์และผลกระทบ					
3.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เช่น RT, NT, O-NET) สูงขึ้น มีสมรรถนะ ทักษะชีวิต และความกล้าแสดงออก					
3.2 ครูเกิดการพัฒนาวิชาชีพ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน สื่อทำมือ/ดิจิทัล จนได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ					
3.3 โรงเรียนมีผลประเมิน SAR อยู่ในระดับดีเลิศ/ยอดเยี่ยม และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้/ห้องเรียนต้นแบบได้					
3.4 เครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) มีความเข้มแข็ง ชุมชนให้ความไว้วางใจและมีส่วนร่วมสนับสนุนสถานศึกษา					
ปัจจัยเกื้อหนุนและเงื่อนไขความสำเร็จ					
4.1 ความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี (อินเทอร์เน็ต/อุปกรณ์) ภายในโรงเรียน					
4.2 ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างจริงจัง					
4.3 ครูและบุคลากรมีกรอบความคิดแบบเติบโต และมีขวัญกำลังใจที่ดีในการทำงาน					
4.4 การมีวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ทำงานเป็นทีม และพร้อมเปิดรับนวัตกรรมใหม่ๆ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ

1. จุดเด่นและปัจจัยสำคัญที่ทำให้การใช้รูปแบบมาตรฐานห้องเรียนประสบความสำเร็จ

.....

.....

2. ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในบริบทสถานศึกษาของท่าน

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาในรูปแบบในระยะต่อไป

.....

.....

แบบประเมินความเป็นประโยชน์

ของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

คำชี้แจง 1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ในการนำไปใช้แก้ปัญหา ช่วยอำนวยความสะดวก และเกิดความคุ้มค่าต่อการปฏิบัติงานในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ขอความอนุเคราะห์ผู้ตอบแบบประเมิน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด (เกณฑ์การให้คะแนน 5 = มีประโยชน์มากที่สุด, 4 = มีประโยชน์มาก, 3 = มีประโยชน์ปานกลาง, 2 = มีประโยชน์น้อย, 1 = มีประโยชน์น้อยที่สุด)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ ศึกษานิเทศก์ ☐ ครูผู้สอน ☐ อื่นๆ

ตอนที่ 2 ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการประเมินความเป็นประโยชน์	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ความเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน					
1.1 คู่มือและมาตรฐานห้องเรียน 10 ด้าน ช่วยให้ครูมีกรอบแนวทางในการจัดห้องเรียนที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง					
1.2 รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ช่วยแก้ปัญหการสอนไม่ตรงวิชาเอก และลดภาระการเตรียมเนื้อหาของครูได้					
1.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้คละชั้น และเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยให้ครูบริหารจัดการเวลาและดูแลนักเรียนได้ทั่วถึงชั้น					
1.4 การใช้เกณฑ์ประเมิน ช่วยให้ครูเข้าใจเป้าหมายของ Active Learning และสามารถนำไปออกแบบกิจกรรมได้ง่ายขึ้น					
1.5 กระบวนการ PLC ช่วยให้ครูมีพื้นที่ในการปรึกษาปัญหา แลกเปลี่ยนสื่อ/นวัตกรรม ทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน					
ความเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและการบริหารจัดการสถานศึกษา					
2.1 แบบประเมินเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถนิเทศติดตามชั้นเรียนได้อย่างมีมาตรฐานและเป็นรูปธรรม					
2.2 รูปแบบนี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูได้อย่างตรงจุดและเป็นกัลยาณมิตร					

รายการประเมินความเป็นประโยชน์	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
2.3 การขับเคลื่อน 10 มาตรฐานห้องเรียน ช่วยตอบโจทย์การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR) และรองรับการประเมิน สมศ. ได้เป็นอย่างดี					
2.4 รูปแบบนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัด (เช่น สื่อ DLTV, อุปกรณ์ดิจิทัล, งบประมาณ) ได้อย่างคุ้มค่าสูงสุด					
2.5 การประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี และดึงทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ความเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพผู้เรียน					
3.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นและปลอดภัยทางจิตวิทยามีประโยชน์อย่างยิ่งในการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมาโรงเรียน และกล้าแสดงออก					
3.2 การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่กับสื่อ DLTV ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งกว่าการนั่งดูจอโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว					
3.3 การสอนคละชั้นและระบบพี่สอนน้อง มีประโยชน์ในการบ่มเพาะความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำ และทักษะทางสังคมของผู้เรียน					
3.4 วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ช่วยสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้ดีกว่าการทำข้อสอบเพียงอย่างเดียว					
ความเป็นประโยชน์ในภาพรวมและความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่					
4.1 รูปแบบนี้ออกแบบมาได้สอดคล้องและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของโรงเรียนขนาดเล็กใน สพป.อุตรดิตถ์ เขต 1 ได้อย่างตรงจุด					
4.2 มีความคุ้มค่าที่จะนำรูปแบบนี้ไปขยายผล ให้เป็นนโยบายหรือแนวปฏิบัติมาตรฐานของโรงเรียนขนาดเล็กทุกแห่งในเขตพื้นที่					
รวมคะแนน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

1. จากการนำรูปแบบมาตรฐานห้องเรียนนี้ไปใช้ ท่านพบการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก หรือได้รับประโยชน์ในประเด็นใดที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด

.....

.....

2. ในระหว่างการนำรูปแบบ คู่มือ หรือเครื่องมือประเมินไปใช้จริง ท่านพบเจอข้อจำกัด อุปสรรค หรือความยากลำบากใดบ้างในบริบทของโรงเรียนท่าน

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบนี้อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงาน ลดภาระงาน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนขนาดเล็กในระยะต่อไป

.....

.....

**แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1**

คำชี้แจง 1. แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ที่มีต่อการนำรูปแบบมาตรฐานห้องเรียนไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. ขอความอนุเคราะห์ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความรู้สึกและสภาพความเป็นจริงมากที่สุด (เกณฑ์การประเมิน: 5 = พึงพอใจมากที่สุด, 4 = พึงพอใจมาก, 3 = พึงพอใจปานกลาง, 2 = พึงพอใจน้อย, 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
☐ ศึกษานิเทศก์
☐ ครูผู้สอน
☐ คณะกรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง
☐ อื่นๆ

ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนามาตรฐานห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการประเมินความพึงพอใจ	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการและเครื่องมือของรูปแบบ					
1.1 ความชัดเจน ความเข้าใจง่าย และความน่าสนใจของคู่มือ การปฏิบัติงานและเกณฑ์การประเมิน					
1.2 ความเหมาะสมของตัวชี้วัดมาตรฐานห้องเรียนที่สอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก					
1.3 ความเรียบง่ายในการดำเนินงาน โดยไม่ก่อให้เกิดภาระด้าน เอกสารเพิ่มเติมนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนตามปกติ					
1.4 การส่งเสริมกระบวนการ PLC ที่เปิดโอกาสให้ครูได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนปัญหา และร่วมกันหาแนวทาง ช่วยเหลือและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์					
ด้านการนำไปปฏิบัติและการได้รับการสนับสนุน					
2.1 การได้รับการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี ทางการศึกษา และสื่อ DLTV ที่มีความพร้อมและสามารถใช้ งานได้อย่างต่อเนื่อง					

รายการประเมินความพึงพอใจ	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
2.2 การได้รับการนิเทศชั้นเรียนจากผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ในลักษณะกัลยาณมิตร ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ มากกว่าการตรวจสอบหรือมุ่งค้นหาข้อบกพร่อง					
2.3 การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นและระบบ พี่สอนน้องที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น และลดความกังวลในการปฏิบัติงานของครู					
2.4 การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน และผู้ปกครอง ในการร่วมจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียน					
ด้านผลลัพธ์					
3.1 ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)					
3.2 ความกล้าแสดงออก ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่มีพัฒนาการในทิศทางที่ดีขึ้น					
3.3 บรรยากาศในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่มีความสะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น					
3.4 ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จของโรงเรียน ครู และ นักเรียน ที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับหรือได้รับรางวัล เชิดชูเกียรติ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. จากการนำรูปแบบมาตรฐานห้องเรียนไปใช้ในสถานศึกษาของท่าน ท่านมีความประทับใจ
หรือพึงพอใจต่อประเด็นใดมากที่สุด

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไร เพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนมาตรฐานห้องเรียน
ในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืน และเอื้อต่อความสุขในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากร

.....

.....

.....

บรรณานุกรม

- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2563). *การพัฒนาวิชาชีพครู: แนวคิดและการปฏิบัติ*. วีพริ้นท์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 16). เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *คู่มือปฏิบัติการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ฉบับปรับปรุง*. มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุป.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 19). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report.
- Danielson, C. (2007). *Enhancing professional practice: A framework for teaching* (2nd ed.). ASCD.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. MIT Press.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2017). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (10th ed.). Pearson.
- Horn, M. B., & Staker, H. (2014). *Blended: Using disruptive innovation to improve schools*. Jossey-Bass.
- Joyce, B., & Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development* (3rd ed.). ASCD.

Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*.

John Wiley & Sons.

UNESCO. (2015). *Practical tips for teaching multigrade classes*. UNESCO Bangkok Office.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1